

Петро Порошенко: «Серце Європи б'ється в Україні!»

Під час офіційного візиту до Львова Президент України Петро Порошенко зустрівся з академічною спільнотою Львівського національного університету імені Івана Франка й громадськістю міста. Глава держави представив галичанам свою «Стратегію реформ – 2020», заявивши, що керівництво країни має тверду політичну волю, аби провести необхідні зміни. Водночас, за його словами, до цього має долучитися і суспільство: «Запропонована стратегія – це лише скелет. «М'язи» маємо наростити ми разом. Вважаю, що у нас все вийде», – наголосив Петро Порошенко під час виступу в Актіній залі Університету. Глава держави зупинився на основних напрямках, які потребують реформування, зокрема, на першочерговому проведенні судової та медичної реформи й антикорупційних заходах.

«Наше завдання – зупинити війну, зробити привабливим інвестиційний клімат, побудувати чесну конкуренцію, справедливі суди, прозорий ринок. Треба забезпечити надійну люстрацію судового корпусу, – підкреслив Президент. – Окрім того, нам потрібна термінова реанімаційна бригада, бо наша медицина – у стані клінічної смерті, це залишки радянської медицини».

За словами Петра Порошенка, у складні часи, які зараз переживає наша держава, є й оптимістичні висновки. Україна відчула себе гідною нацією, українці довели і продовжують щоденно доводити, що саме гідність є базовою складовою українського характеру. «Так, дійсно, країна переживає зараз чи не найскладніші часи своєї історії. І зараз хочеться згадати слова Великого Каменяря: «Чим ми

побідили? Чи нашим оружжям тільки? Чи нашою хитрістю тільки? Ні! Ми побідили нашим громадським ладом, нашою згодою і дружністю. Уважайте добре на це!» Доки будемо єдині, доки не дозволимо відкрити другий фронт всередині держави, ми точно переможемо на фронті на Сході, – словами Івана Франка резюмував Президент. – Подивіться, яка фантастична нація зараз сформувалася! Нація, де немає більше розколу на Схід і Захід. Саме завдяки зовнішнім надважким обставинам ми отримали шанс збудувати нову Україну – сильну, заможну, вільну. Зміни відбуваються швидко, або не відбуваються взагалі. Я вірю, що вже за п'ять років ми житимемо в новій Україні».

Глава держави зазначив, що «світ навколо нас кардинально змінився. З одного боку, західні друзі у своєму розвитку вирвалися далеко вперед, з іншого – східний сусід роз'язав проти нас війну. Відступати нам немає куди. Позаду – Москва. Тому тільки вперед!». «У нас з'явилося головне, що нам потрібно для перемоги – патріотизм і любов до Батьківщини. Народився новий український народ, – наголосив Президент. – За 23 роки я ніколи не бачив Україну такою українською, я ніколи не бачив стільки українських прапорів, не бачив, щоб так об'єднано співали Гімн України!».

«Я не знаю, чи чувають мене тисячі студентів, які зустрічали мене на сходах Університету, але я хотів би звернутися зараз до них. Дорогі студенти, львів'яни, галичани! Сьогодні знову ми тримаємо удар зі Сходу. І нам знову потрібні згода та дружність, до яких закликав Великий Каменяр. Я вже неодноразово проводив таку

паралель: постійні чвари між отцями-засновниками незалежної України на початку минулого століття призвели до того, що внутрішніми конфліктами скористався зовнішній ворог. Майже на 100 років він позбавив Україну державності й самостійності. Холодний душ історії – ось чого потребують деякі сучасні українські політики», – промовив Петро Порошенко, закликаючи учасників зустрічі та весь український народ до єдності та миру.

Під час свого виступу Президент зацентрував увагу на мовному питанні, зауваживши, що сьогодні в Україні зростає кількість людей, які розуміють державотворчу роль української мови й дедалі більше українців виступають за те, аби українська мова залишалася єдиною державною. «Водночас соціологічні опитування показують, що не всі українці можуть дійти згоди щодо статусу російської мови. Але ми з ними відразу знаходимо спільну думку в питанні, якою має бути друга мова, обов'язкова для вивчення в школах і вишах. Не російська, а англійська. І це очевидно», – зазначив Петро Порошенко. На його думку, щоб більше українців говорили англійською, тим краще житиме Україна. «Вільне знання англійської мови мало би бути в нас кваліфікаційною вимогою для більшості посад у Кабінеті Міністрів України. Не знаєш мови – не ображайся! Так само і для кожного декана чи завідувача кафедри в національних університетах», – переконаний Глава держави. Відтак, вільне володіння англійською має стати другим критерієм після люстрації з вимог до українського держслужбовця. «Давайте говорити не про статус російської, а про статус англійської мови. Я впевнений, що ця дискусія буде значно конструктивнішою», – підсумував він.

Під час виступу в У Львівському національному університеті імені Івана Франка Президент України запевнив присутніх, що має намір підписати закон про люстрацію. «Я планую і мрію побудувати таку державу, щоб розкриття будь-яких злочинів не залежало від доручення прокуратури з боку Президента. І якщо є будь-який злочин, депутатський імунітет не має нікого рятувати чи захищати, – підкреслив Петро Порошенко. – Мрію, щоб однією з перших ініціатив парламенту було скасування депутатського імунітету хоча б для наступного складу Верховної Ради». За його словами, депутатський імунітет не повинен перешкоджати розслідуванню справ, і після його скасування люди не йтимуть у парламент лише задля того, щоб отримати захист. Про це заявив Президент під час брифінгу в Дзеркальній залі ЛНУ ім. Івана Франка.

Зазначимо, що це був перший візит Президента України Петра Порошенка до Львова, під час якого Глава держави спілкувався зі студентами Львівського національного університету імені Івана Франка, зустрічався з курсантами Академії сухопутних військ імені Гетьмана Петра Сагайдачного, де нагородив трьох учасників АТО орденом «За мужність» III ступеня. Окрім того, Президент відвідав Національний музей імені Андрея Шептицького та Львівський бронетанковий завод, де дав вказівки щодо виробництва сучасної броньованої машини, яку отримає на озброєння українська армія.

Тетяна Шемберко
Фото зі сайту www.president.gov.ua

Візит Прем'єр-міністра України

«Дороге українське майбутнє!», – висловивши своє захоплення «взірцевим» львівським студентством, звернувся до присутніх молодих людей Прем'єр-міністр України під час зустрічі з представниками ВНЗ Львова в Актіній залі Львівського національного університету імені Івана Франка.

«Країна – це не просто Президент, Прем'єр чи Уряд. Це – передусім люди. Після революції Гідності ми отримали іншу країну. Ми стали іншими. Оновилася вся нація. Деякі країни і за століття не проходять того, що ми пережили впродовж шести місяців. Де ще було таке, щоби люди, які сповідують європейські цінності, йшли під кулі?», – сказав Голова Уряду.

«Немає у світі жодного історичного прикладу, який би зрівнявся з історичним прикладом України, – зауважив Прем'єр. – На наші плечі історія поклала важливу місію. Ми з вами є поколінням війни. Але так формуються сильні нації і держави. Боротьба за країну – єдина реальність, у якій ми зараз живемо. Ми всі маємо працювати на перемогу. Ми стали єдиними. Ми навчилися думати і боротися разом, спільно. Наша свобода, наша гідність, наше прагнення до справедливості зміцнюють нас, додають впевненості, допомагають подолати страх. А перемагає той, хто має сильний дух».

Арсеній Яценюк наголосив, що майбутнє України він пов'язує зі студентською спільнотою, з кожною молодою людиною, яка хоче бути високоосвіченою, ерудованою, сильною. «Аби стати органічною частиною європейського суспільства, необхідно змінити національну систему освіти, щоби відповідати європейським нормам і стандартам», – переконаний Прем'єр-міністр. «Знання, розум, фаховість і досвідченість – ось що важливо для розвитку України!», – резюмував Голова Уряду.

На завершення вступного слова Арсеній Яценюк закликав учасників зустрічі до діалогу, який, на його думку, є вкрай необхідним. Студенти Львівського національного університету імені Івана Франка виявили неабияку активність в обговоренні питань, які хвилюють усіх громадян України. Зокрема йшлося про проблеми припинення бойових дій на сході країни, можливість повернення Криму до складу Української держави, зміцнення економіки, вирішення питання джерел постачання природного газу, реалізації стратегії європейського курсу України, формування нового Парламенту й урядової команди, проблеми працевлаштування молодих фахівців, подолання корупції у ВНЗ зокрема й усіх держслужбах загалом.

Прем'єр-міністр поділився враженнями від зустрічі, відзначивши позитивну енергетику й особливу атмосферу світла, яка панує в академічному середовищі, в якому він цього дня перебував.

Від імені студентського та професорсько-викладацького колективів Львівського національного університету імені Івана Франка Перший проректор, професор Василь Височанський подарував Голові Уряду Арсенію Яценюку двотомне видання «Енциклопедії Львівського університету».

У межах офіційного візиту на Львівщину Прем'єр відвідав Міжнародний центр миротворчості та безпеки, що на Яворівщині, де відбуваються тренування бійців, які беруть участь в АТО.

Тетяна Шемберко
Фото Олега Вівчарика

Взірець європейськості українського духу

Ювілейний День Університету

Цього річ наша академічна спільнота відзначає 15-літній ювілей від часу присвоєння Львівському університету статусу «національного».

«15 років тому на підтвердження визначного вкладу колективу Університету в розбудову Української держави та збереження найкращих освітніх традицій відповідно до Указу Президента України Львівському університету було надано статус «національного». Очевидно, це було досягнуто нашими спільними зусиллями – вагомими здобутками викладачів у галузі науки, заслугами тих професорів, які творили найкращі традиції Університету в душі поступу та розвитку української державності», – звернувся з вітальним словом до учасників урочистостей Ректор Університету, професор Володимир Мельник. Володимир Петрович відзначив великий особистий внесок у цей процес Ректора (1990-2007, 2010-2013 рр.) Івана Вакарчука, який «зробив дуже багато, аби наш Університет мав сьогодні високий статус – «національного».

«Сьогодні, коли ми говоримо про рік, що минув, то оцінюємо не лише наші педагогічні здобутки, але звертаємось і до моментів творення української державності. Я маю на увазі події річної давності, а саме – Майдан, з якого розпочалась революція Гідності. У всіх цих процесах студенти і викладачі нашого Університету показали своє неухильне дотримання найкращих академічних традицій», – зазначив Ректор. Володимир Мельник поіменно згадав тих студентів і випускників, хто поклав своє життя за наше майбутнє, – героїв Небесної сотні. Хвилиною мовчання вшанували їхню пам'ять учасники урочистостей.

«Відзначаючи День Університету, ми повинні пам'ятати про те, що сьогодні живемо в час війни, у час, коли на Сході нашої країни гинуть люди. Ми також повинні знати імена наших захисників – тих викладачів і студентів Університету, які зараз перебувають в зоні АТО», – наголосив Ректор і висловив їм щирі вдячності за їхню службу в зоні АТО, за

те що вони мужньо обстоюють гідність і незалежність України.

«Цей рік є роком значних здобутків для Університету, роком нашої щоденної копіткої праці. За цей час опубліковано 77 монографій, 149 підручників і посібників, зареєстровано 27 патентів, надруковано понад 4200 наукових статей, 561 з яких – у закордонних виданнях. В Університеті виходять друком 43 періодичні видання. На 14 спеціалізованих вчених радах було захищено 192 кандидатські та докторські дисертації. В Університеті є аспірантура і докторантура, де навчаються понад 800 осіб. У 3 коледжах та на 17 факультетах здійснюється підготовка студентів за 49 напрямками і 99 спеціальностями», – озвучив Ректор нові статистичні дані, додавши, що вони засвідчують вагомий внесок колективу нашого Університету.

«Тоді, як Україна готується до входження в європейський освітній простір, ми з повною відповідальністю демонструємо свою готовність до початку реалізації цього процесу. Однак ми й надалі маємо наполегливо працювати, йти вперед і оперативно реагувати на виклики часу», – переконаний професор Володимир Мельник.

Першочерговим завданням, на думку Володимира Петровича, має стати для нас робота над імплементацією Закону України «Про вищу освіту». «Колектив Університету має значний потенціал і хорошу базу для створення програм нових спеціальностей, покращання роботи аспірантури й докторантури в рамках співпраці з колегами з європейських освітніх інституцій», – вважає Ректор.

Професор Володимир Мельник переконаний, що «спільно ми здійснимо ті прориви, які дадуть можливість говорити про Університет, як про справжнього велета духовності». Володимир Петрович подякував усім, для кого Університет є справжнім духовним феноменом.

Привітав колектив одного з найстаріших навчальних закладів Європи т.в.о. голови Львівської облдержадміністрації Юрій Турянський. «Сьогодні визначний день, адже Україна відзначає

свято Покрови Пресвятої Богородиці, річницю утворення УПА та День захисника України. Символічно і знаково, що ми цього дня вітаємо Львівський національний університет імені Івана Франка із 15-річчям здобуття статусу «національного». Здавалось б, дуже різні події, але насправді об'єднані найголовнішим – прагненням українців жити у процвітаючій мирній незалежній Україні», – зазначив під час виступу на урочистому засіданні Юрій Турянський. Очільник Львівщини побажав усім присутнім натхненної праці та нагородив працівників Університету за плідну наукову багаторічну працю і вагомий особистий внесок у розвиток української науки й освіти відзнаками та цінними подарунками.

З вітальним словом звернувся до учасників урочистостей голова Львівської обласної ради, наголосивши, що здобутки Львівського національного університету імені Івана Франка нині важко переоцінити. Зокрема, Петро Колодій зазначив увагу присутніх на тому, що насправді Євромайдан, який став передумовою революції Гідності, розпочали саме студенти нашого Університету. «Ввечері, 21 листопада 2013 року, студенти Франкового університету першими вийшли до пам'ятника Тарасові Шевченку, аби висловити свій протест проти дій тодішнього влади. І тоді, і зараз ці молоді люди відіграють важливу роль у формуванні української державності. І завдячувати цьому насамперед потрібно викладацькому колективу, який навчає молодь дотримуватися найкращих людських цінностей – любові, гідності, патріотизму. Окремо хочу висловити своє переконання в тому, що історія Вашого Університету лежить на сторінці ще не однієї енциклопедії», – наголосив Петро Несторович і вручив викладачам і працівникам ЛНУ ім. Івана Франка відзнаки Львівської обласної ради.

Від імені Львівської міської ради привітала університетську спільноту зі святом начальник відділу освіти Шевченківського району управління освіти

департаменту гуманітарної політики Галина Синицька, побажавши, щоби «наш Університет щоденно перебував під покровом Божої Матері, адже він сьогодні є в епіцентрі всіх українських подій». «Ми з великим пієтетом ставимось до ролі Університету, оскільки концентрація його духу, чину, інтелекту породила таку силу, яка змогла підняти Україну, яка змінила траєкторію руху історії цілого світу, повернувши його обличчям до українців», – наголосила Галина Ярославівна. «Львівський університет – це та інституція, яка подає суспільству взірці європейськості українського духу, української ідеї. Університетська спільнота є дійсно дивом, бо кожного дня вона плекає в любові наших студентів, виховує нашу молодь на тих найкращих цінностях і традиціях, які покликані змінити суспільство. Сьогодні всі об'єднавчі процеси в державі йдуть саме через Львівський університет, який є візитною карткою України», – переконана начальник відділу освіти Шевченківського району управління освіти департаменту гуманітарної політики Львівської міської ради.

«Вся Україна й увесь світ сьогодні зв'язуються з усіма діями, здобутками і прагненнями Університету. Здається, ще зовсім недавно ми відзначали вперше це свято. Упродовж 15 років скільки наукових надбань пішли у світ від славного викладацько-професорського складу Львівського університету! Скільки юнаків і дівчат Ви виплекали і вони понесли ці знання у світ!», – висловила своє захоплення університетською спільнотою ЛНУ ім. Івана Франка голова Львівської обласної організації профспілки працівників освіти і науки України Марія Яцейко. «Прикро, що нинішнє свято відзначаємо в час військових дій. Рік тому ми й не думали, що буде військовий стан у державі, що такий великий внесок у соціальні процеси нашої держави зроблять студенти і викладачі нашого з Вами Університету», – зазначила Марія Григорівна. Голова Львівської обласної організації профспілки працівників освіти і науки України побажала, «щоб

покров Божої Матері був над кожним із нас», «значних здобутків, віри, надії та любові!».

На знак шани і вдячності за добрі слова, адресовані студентському та професорсько-викладацькому колективам, за підтримку Львівського національного університету імені Івана Франка Ректор вручив представникам міської та обласної влади презентоване цього дня видання II тому «Енциклопедії Львівського університету».

Під час урочистого засідання Вченої ради відбулась церемонія вручення дипломів «Заслуженого професора Львівського національного університету імені Івана Франка» ученим, чий вагомий внесок є фундаментальним для розвитку наукового й освітнього середовища Університету. Від імені науковців, відзначених почесним званням «Заслуженого професора Львівського університету», виступив завідувач кафедри археології та спеціальних галузей історичної науки Леонід Зашкільняк.

Ректор Університету Володимир Мельник відзначив нагородами переможців конкурсу «Найкращий підручник та навчальний посібник Університету 2013-2014 навчального року» та вручив грамоти за багаторічну сумлінну працю й високі досягнення працівникам Університету.

Символічними дарунками учасникам урочистостей з нагоди Дня Університету стали популярні інструментальні композиції у віртуозному виконанні Народного камерного оркестру. Традиційним музичним обрамленням святкової Вченої ради було спільне виконання студентського та державного гімнів.

Зазначимо, що в рамках відзначення Дня Університету упродовж двох тижнів відбувалися різноманітні заходи, приурочені ювілейній даті, зокрема виставки, презентації друкованих видань, круглі столи, книжкові ярмарки, конференції, спортивно-масові заходи й екскурсії.

Тетяна Шемберко
Фото Юрія Чабана

Книга, що демонструє єдність

«Етапною роботою, яка засвідчує історію в подіях і персоналіях» назвав Ректор Університету, професор Володимир Мельник презентоване 14 жовтня 2014 року видання II тому «Енциклопедії Львівського університету».

Модератор презентації – директор Накової бібліотеки Василь Кметь наголосив на символічному поєднанні ювілейних дат Університету, у час відзначення яких побачило світ видання «Енциклопедії Львівського університету». Цього річ університетська спільнота святкує 350 років від початку написання хроніки єзуїтського університету М. Ве-

левича, 230 років від початку діяльності державного університету Йосифа II, 120 років «Історії Університету» Л. Фінкеля, 15 років від часу присвоєння Університету статусу «національного».

Про ідею створення університетського енциклопедичного видання розповів один із ініціаторів проекту, заступник голови редколегії, декан історичного факультету, професор Роман Шуст. Роман Мар'янович поділився спогадами про роботу над підготовкою видання до друку. Декан історичного факультету висловив сподівання, що невдовзі будуть видані й наступні проекти: «Ректори Львівського університету»

та «Випускники Львівського університету», адже Університет, за словами професора Романа Шуста, був точкою відліку для багатьох поколінь учених.

«Велич Університету полягає передусім у мудрості. Бути мудрим, вчитися самому та навчати інших – честь для кожного і велика місія Університету», – розпочав свій виступ директор Музею історії Університету Юрій Гудима. «Вірю, що справжня енциклопедія – це передусім люди – вчителі та учні. Їх життя виявляється також у книзі, яку ми маємо змогу читати і дописувати кожним днем свого життя», – висловив своє переконання Юрій Володимирович.

Заслужений професор Університету Олег Шаблій назвав Енциклопедію «складним системним твором», в якому представлено персоналії, інституції, соціальні й наукові процеси. «Зі Львівським національним університетом імені Івана Франка пов'язані імена світочів української, австрійської, німецької, польської національностей, яких об'єднував потяг до науки», – наголосив Олег Іванович. Професор зазначив, що всі редколегії відомих йому енциклопедій очолювали справжні енциклопедисти-інтелектуали і презентоване сьогодні видання – не виняток. Слова шани та вдячності він адресував Ректорові ЛНУ ім. Івана Франка (1990-2007, 2010-2013 рр.), завідувачеві кафедри теоретичної фізики, професорові Івану Вакарчуку.

Автор найбільшої кількості статей, активний учасник редколегії видання Ірина Білінська подякувала ініціаторам за цікавий проект і висловила надію, що «не одна праця ще вийде друком про історію Університету і буде прославляти нашу альма-матер».

У час, коли Україна тримає оборону фронту на східному кордоні, важливим є інтелектуальний фронт держави, який передусім захищають університетські спільноти.

Про потребу розширення й продовження праці над висвітленням невідомих нам досі сторінок історії Університету, над систематизацією й осмисленням зібраного документального матеріалу йшлося у виступі доцента механіко-математичного факультету Ярослава Притули. «Енциклопедія Університету є дискретним відображенням, а на часі у нас – інтегральні огляди за певними освітніми й науковими напрямками», – резюмував Ярослав Григорович.

З вітальним словом до учасників урочистого засідання звернувся заступник голови правління ПАТ «Кредобанк» Дам'ян Раган, який висловив своє захоплення ідеєю видання і наголосив на потребі продовження проекту. Варто зазначити, що ПАТ «Кредобанк» забезпечив фінансову підтримку виходу у світ цієї «Книги Пам'яті Університету».

«Енциклопедія Львівського університету» у двох томах – це 5454 статті, 4571 ілюстрація, 3 карти, 5 таблиць, 1691 сторінка, які своєю множинністю демонструють єдність нашої університетської спільноти.

Тетяна Шемберко
Фото Олега Віварика

Зустріч Ректора зі студентами

З нагоди Дня Университету 9 жовтня 2014 року відбулась зустріч Ректора зі студентами-відмінниками, переможцями конкурсів та олімпіад, спортивних змагань, із представниками органів студентського самоврядування, профспілкового комітету та громадських організацій.

Свою вітальну промову Ректор Университету, професор Володимир Мельник розпочав із короткого екскурсу в історію Университету. Володимир Петрович заакцентував на тому, що основою нашої альма-матер є студенти. «Кожен студент Львівського университету – відмінник, тому що кожен по-різному реалізовує тут свої відмінні якості. Атмосфера толерантності й взаємоповаги, щирості та відвертості, яка панує під час щоденного спілкування студента з викладачем, і творить неповторність нашого Университету», – переконаний Ректор.

На думку Ректора, «студенти займають ключове місце в тих демо-

кратично-незворотніх процесах, які нині відбуваються в Україні. І саме від молодих людей залежить те, яким буде майбутнє нашої держави». На завершення своєї промови Володимир Петрович побажав студентам здоров'я, впевненості, творчого багатогл'я та віри у себе.

З нагоди Дня Львівського національного университету імені Івана Франка відповідно до наказу Ректора за відмінне навчання, успіхи в науковій роботі й активну участь у громадському житті Университету, за високі спортивні досягнення були нагороджені студенти й аспіранти факультетів і коледжів.

Привітав студентів із Днем Университету та благословив на успішне навчання студентський капелан – отець Тарас Островський: «Пам'ятайте одну просту істину: за приємні й добрі речі, що говорять про вас, будьте щиро вдячними та гідно несіть звання

студента Львівського національного университету імені Івана Франка».

Від імені студентської громади з вітальним словом виступив магістр факультету журналістики Ярослав Ткач: «У цей святковий день ми особливо пишаємось тим, що є невід'ємною частиною одного з найстаріших вищих навчальних закладів Європи. Від щирого серця бажаємо всій академічній спільноті нашої альма-матер духовного піднесення та єдності задля підкорення нових освітніх, культурних і наукових вершин на благо Львівського національного университету імені Івана Франка».

Музичні композиції від мистецького колективу Центру культури і дозвілля «Барва» та студентки III курсу факультету журналістики Анастасії Попеско стали приємним завершенням зустрічі.

Уляна Барановська
Фото Олега Вівчарика

Міжнародний день перекладача

Вперше в Университеті 30 вересня 2014 відзначили Міжнародний день перекладача, що за словами організаторів, в майбутньому стане нашою доброю академічною традицією.

Нагадаємо, що 1991 року Міжнародна федерація перекладачів оголосила 30 вересня своїм професійним святом. Цього дня вшановують пам'ять святого Ієроніма Стридонського, покровителя всіх перекладачів, християнського теолога, письменника, відомого перекладача тексту Біблії з грецької та гебрейської на тогочасну латинську мову.

Для кафедри перекладознавства і контрастивної лінгвістики цей день пам'ятний ще й тим, що на підставі ухвали Вченої ради Университету від 30 вересня 1998 р. кафедри присвоєно ім'я Григорія Порфирівича Кочура, видатного теоретика й практика українського художнього перекладу.

Розпочалась Урочиста академія виконання Гімну України, після якого хвилиною мовчання вшанували пам'ять українських воїнів, які віддали своє життя за наш суверенітет і незалежність під час бойових дій на Сході України.

Зі вступним словом «Якби ти знав, як много важить слово...» виступила заступник декана факультету іноземних мов Ольга Іващипин.

Завідувач кафедри перекладознавства і контрастивної лінгвістики імені Г. Кочура, професор Роксолана Зорівчак привітала присутніх викладачів, студентів, магістрантів, аспірантів і перекладачів обох кафедр із професійним святом і побажала «завжди гордо вимовляти слово «перекладач» і своєю працею служити Україні». Роксолана Петрівна, розмірковуючи на тему «Художній переклад в Україні як націєтворчий чинник», зробила короткий екскурс в історію світового й українського перекладу на фоні складної і часто трагічної долі перекладачів. Між ченцем, який при мерехтливому полум'ї свічки перекладав у монастирі Біблію рідною мовою; в'язнями сталінських таборів, які в надзвичайно важких умовах дарували українській літературі шедеври світової культури, та сучасними перекладачами, які відкривають Україну світові, Роксолана Зорівчак висотала незрозівану нитку спадкоємності.

Професор Андрій Содомора звернувся до студентів-першоккурсників словами Горация: «Зважся бути розумним!» і закликав їх віднайти свій шлях, свою стежку на полі чужомовної літератури, якими вони прийдуть до Добра, Краси і Слова. «Кожен повинен тримати свою позицію і на ній обстоювати Світло!», – наголосив Андрій

Олександрович. Перекладач, який стоїть «на всесвітньому протязі», на переконання професора, живе минулим часом, щоб насичувати «порухи» теперішніми естетикою та духовністю. Сьогодні, за визначенням Андрія Содомори, – «доба великих розлучень», оскільки ниточки, які ведуть від душі до речей і природи, щораз більше обриваються, тому людина почувається самотньо. Відтак, перекладач повинен «перекладати не словом слово, а красу – красою».

Під час Урочистої академії професор Роксолана Зорівчак, доценти Ольга Грабовецька, Оксана Дзера, Тарас Шмігер, асистенти й магістранти поділились своїми спогадами про історію заснування, розвиток і наукові здобутки кафедри перекладознавства та контрастивної лінгвістики ім. Г. Кочура.

Завідувач кафедри перекладу і міжкультурної комунікації, професор Алла Паславська розповіла про історію, реалізовані та заплановані проекти ще однієї кафедри, яка займається перекладацькими студіями. Розмірковуючи про переклад і міжкультурну комунікацію, місію перекладача, Алла Йосипівна підкреслила, що справданна люди розмовляли однією мовою аж до біблійних часів Вавилонської вежі, яку Бог зруйнував, щоб покарати людей за їхню пиху. «Усіх покарано, а нас – ні, бо ми володіємо мовами, – зазначила Алла Паславська. – І хоч наша професія давня, однак її завжди недооцінювали». Професор переконана, що будь-який переклад – це завжди міжкультурна комунікація, оскільки він опосередкований ментальними особливостями, зумовлений різною культурою і духом нації.

Від імені кафедри перекладу та міжкультурної комунікації Алла Паславська подарувала кафедрі перекладознавства і контрастивної лінгвістики ім. Г. Кочура книги.

Книжкові подарунки та грамоти отримали студенти кафедри перекладознавства і контрастивної лінгвістики ім. Г. Кочура за перемогу в конкурсах поетичного перекладу та за найкращу стіннівку, присвячену Дню перекладача. Студентам кафедри перекладу і міжкультурної комунікації також вручили пам'ятні дарунки за участь у перекладах книг.

Упродовж Урочистої академії звучали українські переклади класиків світової літератури, іншомовні переклади поетичних і прозових творів Івана Франка, Тараса Шевченка, Андрія Содомори, які декламували студенти, магістранти й аспіранти згаданих кафедр.

Анастасія Коник

Своїм Розпорядженням від 24 вересня 2014 року Президент України Петро Порошенко призначив грант докторові біологічних наук, завідувачеві кафедри Львівського національного университету імені Івана Франка Володимир Маньку. Грант професорові Университету призначено для здійснення наукового дослідження «Роль Ca2+-транспортуючих систем у регуляції субстратного окиснення insitu секреторних клітинах екзокринних залоз за різних функціональних станів організму».

Вітаємо Володимира Васильовича й бажаємо йому успішного наукового пошуку! Віримо, що його дослідження стане ще одним кроком на шляху до реалізації наукового потенціалу нашої країни й утвердження Львівського національного университету імені Івана Франка серед провідних науково-дослідницьких інституцій України.

Директор Інституту європейської інтеграції Львівського національного университету імені Івана Франка професор Богдан Гудь, історик, знавець українсько-польських відносин, фахівець у царині східного виміру політики Європейського Союзу та Польщі став цьогорічним лауреатом Премії імені Івана Виговського.

Ця нагорода має на меті відзначення заслуг громадян України в розвитку науки, культури й суспільного життя, у розбудові громадянського суспільства в Україні. Премія започаткована 2014 року з ініціативи Дослідницького центру Східної Європи Варшавського университету. Нагорода встановлена чотирма найбільшими польськими университетами (Варшавським, Ягеллонським, Познаньським і Вроцлавським), а також прикордонними з Україною университетами (Білостоцьким, Жешувським, университетом Марії Кюрі-Склодовської та Католицьким университетом у Любліні). Щороку нагородою відзначатимуть двох українських науковців, які представляють гуманітарну та природничу сфери науки.

16 жовтня 2014 р відбулась XIV звітно-виборна конференція Студентського самоврядування. У роботі конференції взяв участь 181 делегат. Учасники конференції заслухали звіт голови Студентського уряду Романа Яциковича і після обговорення визнали його задовільним. Складаючи свої повноваження, Роман Ігорович подякував адміністрації Университету за сприяння в реалізації запропонованих студентами заходів і проєктів.

На посаду голови Студентського уряду претендували Ярослав Ткач та Орест Дмитрасевич. Більшістю голосів переміг магістр факультету журналістики Ярослав Ткач, за нього віддали свої голоси 138 делегатів, тоді як Ореста Дмитрасевича підтримали 36 делегатів конференції.

Вітаємо Ярослава Ткача з обранням і бажаємо йому плідної роботи на посаді голови Студентського уряду!

Ярослав Шпотюк: Спільна аспірантура – це хороша практика в Європі

Нещодавно на факультеті електроніки відбувся цікавий захист дисертації, незвичність якого полягала в тому, що проходив він за участі спільної українсько-французької спеціалізованої комісії. Дисертант Ярослав Шпотюк був учасником дослідного проекту «Розроблення оптичних сенсорів для ранньої діагностики патологій» («Development of optical sensors for early stage diagnosis of pathologies») у межах програми «Люди» (фонд Марії Кюрі) Сьомої рамкової програми Європейського союзу FP7-PEOPLE-2010-ITN – «Скло та керамічні композити для високотехнологічних застосувань» (шифр проекту «GlaCERCo»). У результаті паралельного навчання в аспірантурі нашого Університету і Ренн 1 (Франція) Ярослав підготував і успішно захистив дисертацію на тему: «Ефекти метастабільності у фізичних властивостях халькогенідних склуватих напівпровідників» під керівництвом декана факультету електроніки, професора Ігоря Половинка, а з французької сторони – професора Бруно Бароу, начальника відділу інфрачервоної сенсорики лабораторії скла та кераміки Університету Ренн 1 та доктора Кетрін Бушард-Пледель (лабораторії скла та кераміки Університету Ренн 1).

Нині Ярослав Шпотюк – кандидат наук зі спеціальності фізика напівпровідників і діелектриків, доктор філософії університету Ренн 1. Про досвід спільної аспірантури, специфіку паралельного захисту дисертації, труднощі та перспективи Ярослав Шпотюк розповів читачам «Каменяра».

– Ярославе, насамперед вітаю Вас з успішним захистом! Розкажіть детальніше про умови навчання в аспірантурі одразу двох університетів.

– Спільна аспірантура – це хороша практика в Європі. Ми намагалися організувати її між нашим Університетом і Ренн 1, і нам це вдалося. З працівниками лабораторії, в якій продовжив аспірантуру, я попередньо співпрацював, а тому вони про мене знали. Коли з'явилась вакансія, мені запропонували подати заявку. Загалом, розпочавши аспірантуру в нашому Університеті, я ще не знав, що буду паралельно проводити дослідження у Франції. А після того, як отримав таку пропозицію і можливість, постало

питання про умови мого навчання в подвійній аспірантурі. Той рік, що я навчався в Україні, мені зарахували, наступний – я провів уже у французькій лабораторії, а на завершення навчання і власне на захист роботи я повернувся до України.

– Для цього підписували окрему угоду?

– Так, це була індивідуальна угода, предметом якої були умови моєї аспірантури: де, як і коли я навчаюся, де відбуватиметься захист, як виглядатиме дисертація, словом, вона передбачала всі деталі й нюанси. Скажімо, можна було захищатися і у Франції, але в будь-якому випадку повинна бути створена спільна комісія. Але ж ми знаємо, що насправді українська комісія немає фінансової можливості поїхати за кордон на захист дисертації. Саме тому все відбувалось в Україні. Закінчивши аспірантуру у Франції, я складав там відповідні іспити, пройшов попередній захист згідно з їхніми правилами, але кінцевий захист, як це було передбачено угодою, відбувався в Україні.

– А скільки часу Ви провели у Франції?

– Половину своєї аспірантури я провів у Лабораторії скла і кераміки Університету Ренн 1 і 18 місяців тут, у нашому Університеті. Я мав наукових керівників і в Україні (професор Ігор Половинко), і у Франції (професор Бруно Бароу та доктор Кетрін Бушард). До речі, як з'ясувалось, для українських аспірантів мати більш, ніж одного наукового керівника – це проблема, оскільки існують норми, що передбачають лише одного керівника роботи.

– Чи відображено в дисертаційній роботі те, що вона була виконана під керівництвом кількох керівників?

– Звісно. Це було важко, оскільки нам довелося отримувати для цього окремі спеціальні дозволи від Міністерства освіти і науки України, який офіційно дозволяв мати кількох наукових керівників. Тобто ми листувалися із Міністром освіти і пояснювали, що оскільки робота – спільна, то є ще один науковий керівник. Хоча у Франції їх було в мене двоє. Для європейців така ситуація – дивина. Вони ж керували роботою, то в чому проблема? Якщо чесно, то я сам досі не розумію, чому в

нас існують обмеження щодо кількості наукових керівників?!

– І вони були на Вашому захисті в Україні?

– Так, вони приїхали до Львова, незважаючи на те, що в Європі постійно говорять про війну в Україні. Логічно, якщо би ми чули щодня по телебаченні, що в якійсь країні війна, ми б, можливо, не вникали в деталі – війна та й війна. А вони не побоюлися приїхати і взяти участь у захисті. І дуже задоволені. Їм сподобався Львів, Україна. І захист сподобався. Вони зауважили, що їм було приємно працювати зі мною.

– Очевидно, що з науковими керівниками з Франції у Вас склались гарні взаємини.

– Якщо говорити суб'єктивно про мої враження щодо ставлення до аспіранта в Україні і в Європі, то у нас є доволі серйозна різниця між аспірантом і професором. За кордоном усе значно простіше, демократичніше. Часто це може бути неформальна розмова «на каві» про результати твоєї наукової пошуків. Ти себе почуваш зовсім вільніше, комфортніше в такій атмосфері.

– Скільки аспірантів чи студентів з України було у французькій лабораторії?

– Дуже дивно, але за весь час перебування в Ренн 1 я не зустрів жодного українця. Я бачив, що проїжджала машина з українськими номерами по кампусу університету, але саме в тій лабораторії, у якій я працював, українців не було. У більшості там були китайці. Я також бачився зі студентами й аспірантами з Америки, Словаччини, Польщі, котрі приїжджали за схожими обмінами.

– Вони інтенсивно їздять Європою через такі обміни?

– Так, це – світова практика. І досвід, і зв'язки в майбутньому дуже потрібні. Ви продовжуєте працювати у цій галузі, але в одній лабораторії всього мати неможливо, тож обов'язково потрібно співпрацювати з іншими. А під час таких обмінів швидко налагоджуються особистісні зв'язки. Надалі ці контакти стають у пригоді для спільної праці, спільних досліджень. Як можна працювати в науці і не комунікувати з іншими світовими науковими інституціями? Якщо не стежити за тим, що роблять інші, то можна тривалий час

працювати над проектом, який уже 30 років тому до тебе хтось зробив. Наука – не можлива без співпраці. Європа і США чудово це розуміють, тому вони сприяють і заохочують такі обміни.

– Наразі міжнародні обміни в Україні залишаються поодинокими випадками. Маємо труднощі з обміном і в межах рідної країни. Що, на Вашу думку, дають студентам обміни з іншими університетами?

– Я думаю, що врешті у нас зміниться ситуація. Переконалий, що студенти й аспіранти можуть досягти багато чого завдяки таким обмінам. Передусім це дає можливість розширити свої знання і можливості наукової роботи. За кожним студентом чи аспірантом за кордоном стоять угоди і налагодження відносин між кафедрами, лабораторіями, факультетами, університетами тощо. Уся європейська наука тримається на обміні досвідом, особливо для студентів. Це нормально: бакалаврат захищати в своєму університеті, а на магістерку їхати в інший. Загалом це добра нагода помандрувати світом, подивитись, як працюють інші науково-дослідні й освітні інституції. Конкретно для нас вони дають можливість удосконалити знання іноземної мови, а в моєму випадку – англійської, бо в Україні я б її ніколи не вивчив. А коли ти в чужій країні, то немає вибору – мусиш комунікувати з людьми. Звісно, базовий рівень повинен бути, але практика і вербальний досвід – найкращі вчителі.

– Багато бюрократичних труднощів довелося Вам здолати на шляху до мети?

– Чесно, щоб усе це оформити, усі ці договори, документи, різні папери, словом, було дуже непросто. Далі – я написав роботу, в ідеалі – вона мала бути англійською. Але в Україні з цим є також нюанси, тому моя дисертація написана українською. А для французької сторони я готував також розширений абстракт французькою. Тобто в Україні до захисту представлена українська версія, а у Франції – українська з 15 сторінками французькою. Звісно, усе повинно було бути англійською, але, як я вже казав, у нас це проблемно, бо тоді стенограма захисту буде англійською мовою. Для французької сторони я зробив окрему презентацію англійською і таким чином ми вийшли зі ситуації. Якщо говорити про захист дисертації, то в Україні все дуже складно, потрібно збирати багато документів. У Франції ж процедура проста і зрозуміла.

– Різниця бюрократичних вимог якось впливала на Ваше дослідження?

– За умовами проекту у Франції я працював і з іншими матеріалами, стажувався в іншому університеті впродовж двох місяців. Результати тих досліджень я не включив до дисертації, оскільки вони не відповідали б темі в Україні. І це у французьких колег викликало подив. Я пояснював, що з огляду на українські вимоги – це неможливо, оскільки йдеться про різні матеріали, що може вважатися відхиленням від основної теми дослідження. Якщо ти працюєш над науковою роботою, то все написане повинно відповідати темі, а не розпорошуватись. Французи цього не розуміли. За їхньою логікою, якщо ти працював добре, то треба показати результати, оскільки це твоє дослідження, то чому його не враховувати під час захисту роботи. Словом, є свої плюси і мінуси.

– Якщо враховувати Ваш досвід попереднього захисту у Франції, то у чому полягає, за Вашими спостереженнями, кардинальна різниця у процедурі?

– Там вагоме слово має твій науковий керівник. До авторитету наукового керівника є дуже велика довіра. Тобто якщо він вважає, що дисертант виконав своє завдання, він гідний того звання, то це – найважливіше. На кожен захист призначають іншу комісію, її підбирають таким чином, щоб її члени були спеціалістами в тій конкретній галузі, у якій ти працюєш. Тобто у

Франції така комісія буде дуже вузько галузево спеціалізована. У нас вона стандартна, оскільки побутує думка, що більша кількість членів комісії прецизійно розглядатиме роботу. Хоча, як на мене, це дискусійне питання.

– Що дало Вам навчання в аспірантурі у Франції?

– Франція забезпечила мені технічні та експериментальні можливості. Мені для роботи необхідно було синтезувати скла, а у нас це не так просто, і точно не в таких кількостях. Причиною є брак фінансування, відповідної державної підтримки. Оскільки французька сторона забезпечила мене технічною та експериментальною базою дослідження, то в Україні я вже займався характеристиками.

– Технічні можливості в європейських лабораторіях суттєво відрізняються від наших?

– Порівнювати вкрай важко. Скажу так: мрію, щоб наші аспіранти, молоді науковці в Україні мали таке технічне забезпечення, як у європейських інституціях. Щоб в Україні поважали науку і науковців.

– Маючи можливість залишитись і працювати далі в Європі, чому Ви свідомо повернулись до України і чи маєте на меті тут продовжувати свою наукову кар'єру?

– Я хочу жити в Україні! Я хочу працювати в Україні! Так, я маю європейський диплом і це відкриває перспективи працевлаштування в будь-якому університеті. Але повторюю ще раз: я хочу залишитися вдома. У мене – сім'я, дитина, і в нас природне бажання – бути разом на Батьківщині. Вірю, що врешті наша держава зверне увагу на науку й науковців. Переконалий, що нинішня позиція державних чиновників щодо науки кардинально зміниться. Якщо європейцям потрібен якийсь високотехнологічний матеріал, то вони дають проект і фінансування певному університету, лабораторії і т.д., що займатимуться розробкою цього матеріалу, бо хочуть мати своє, якісне, і ні від кого не залежати. Наразі у нас таке розуміння і бажання лише декларується, а за інерцією спрацьовує така позиція: ми краще десь купимо щось готове, зазвичай, – це китайський мотлох, аніж будемо вкладати в науку і розробляти своє.

– На Вашу думку, декларації швидко стануть втілюватися на практиці?

– У нас, здається, коли почалася війна, звернули увагу на військову промисловість. Багато розробок, які ведуться у фізиці, застосовують в оборонній промисловості, а це безпосередньо впливає на обороноздатність країни. Це передусім безпека держави. Можливо, тепер, я дуже на це сподіваюсь, будуть конкретні практичні кроки для її зміцнення.

– Як донести до влади, що молоді науковці, розумні та перспективні, хочуть залишатись у своїй країні і працювати на її користь?

– На моє переконання, їй відомо, що в Україні багато талановитих науковців. Після революції Гідності кожен із нас сподівається на зміни в системі. Треба стежити за тим, чи нова влада дійсно впроваджуватиме системні зміни, якщо ні – то доведеться знову змінювати владу. Можемо промоніторити, скільки молоді виїжджає за кордон. Раз їдуть – значить, вдома вони не мають можливості реалізувати свій потенціал. Тому шукають себе за межами рідної держави. Ситуація, коли нема на чому робити і нема за що працювати, повинна змінитись, бо від цього залежить майбутнє країни. Бути науковцем у цивілізованому світі – престижно, плюс ти забезпечений добре оплачуваною роботою, а у нас – лише престижно.

– Дякую за розмову!

Розмовляла Анастасія Коник
Фото з архіву Ярослава Шпотюка

Наприкінці жовтня у Львівському національному університеті імені Івана Франка відбувся щорічний Міжнародний львівський соціологічний форум, що по праву вважається найбільш представницьким соціологічним зібранням у Західному регіоні країни. Вже в назві Форуму – «Сучасний український соціум: доцентрові та відцентрові тенденції» відображено «гострий рельєф» і соціологічне осмислення суспільно-політичної ситуації в Україні в умовах військового конфлікту на Донбасі. На початку конференції під час пленарного засідання присутні мали змогу заслухати презентації цікавих та актуальних досліджень, а також і виступ гостя із Франції, доктора філософії, дослідника творчості всесвітньо відомого французького філософа, драматурга, письменника Жана-Поля Сартра Жерара Вормсера (Wormser Gerard) з університетського коледжу в Ліоні, котрий одночасно є видавцем незалежного відкритого міжнародного журналу «Sens public» (www.sens-public.org).

У межах роботи трьох секцій Форуму прозвучало близько 60 доповідей його учасників, котрі представляли різні університетські центри та дослідницькі осередки в Україні (22 навчальні інституції та 3 дослідницькі центри), а також іноземні гості.

Протягом усього заходу учасники мали змогу обговорити дослідження, обмінятися думками, підходами та прогнозами в ході дискусій, напрацювати можливі шляхи подолання конфлікту історичних пам'ятей і протиріч соціальних ідентичностей між сходом та заходом України.

Наш кореспондент зустрівся із Наталією Черниш, доктором соціологічних наук, професором, завідувачем кафедри історії та теорії соціології історичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка, щоб підсумувати результати соціологічного зібрання.

– Чим особливий цьогорічний Форум?

– Я не буду оригінальною, якщо скажу, що головна особливість цього року Форуму полягає в тому, що він проходить в умовах війни. Ніколи раніше загальнополітична ситуація в нашій країні не була настільки загрозливою і тривожною, але й водночас настільки обнадійливою для нашого суспільства. На перший погляд може здатися, що тут поєднані взаємовиключні речі – тривога і надія, але соціологія як наука насправді фіксує нині таку унікальну ситуацію, коли ці два почуття співіснують у громадській думці. Тривога полягає в тому, що війна загрожує знищенню української незалежності і державності, а надія в тому, що ніколи раніше ми не мали такої високої якості нашого суспільства, яке набагато випереджає владу й політиків. Вдумайтеся, у щойно наведені дані спільного опитування фонду «Демократичні ініціативи» та Київського міжнародного інституту соціології: 77,7 % населення України з травня по вересень цього року надавали благадійну допомогу військовослужбовцям в зоні АТО або вимушеним переселен-

цям із Донбасу та Криму! Такої якості суспільства протягом останніх років не демонструвала жодна країна.

Другою прикметною особливістю нашого VIII Форуму є те, що він присвячений 75 річниці від заснування історичного факультету. Пам'ятаймо, що засновники кафедри історії та теорії соціології є за походженням з цього факультету, а відтак саме на цьому факультеті було створено цю кафедру. У нас існує поважна традиція порівнянь актуального й минулого станів розвитку українського суспільства, суміщення прискіпливого аналізу минувшини та сьогодення відповідно до заповіту М. Грушевського. Саме це й дозволяє дати вище наведену характеристику українського соціуму 2014 р.

І, врешті, третя риса цього Форуму – намагання вислухати різні точки зору соціологів, що представляють різні регіони і частини України, вислухати та зіставити з тим, аби змоделювати шляхи виходу з кризи, у якій ми опинилися.

– Результати яких «найсвіжіших» досліджень були представлені на Форумі?

– Соціологія якраз і відрізняється від багатьох соціогуманітарних наук тим, що вона весь час оперує новими даними про стан суспільства, його окремих сфер, громадської думки країни. Так і цього разу соціологи у своїх виступах представляли ті результати соціологічних опитувань, які, по-перше, відображають реальний стан сьогочасного українського соціуму, а по-друге, належать відомим і авторитетним у науковому середовищі дослідницьким центрам і службам таким, як уже згадувані фонд «Демократичні ініціативи» та КМІС, а також соціологічна група «Рейтинг», Центр Разумкова, Інститут соціальних проблем імені О. Яременка тощо. Зокрема, у виступах на Форумі були представлені аналітичні розвідки наших учасників, оперті на дані дослідження Центру Разумкова від 5-10 вересня 2014 р., фонду «Демініціативи» та КМІСу від 12-21 вересня цього ж року й інших. Водночас ми, як науковці, не можемо ігнорувати результати соціологічних досліджень, які проводилися, розпочинаючи від перших років існування незалежної України таких, наприклад, як міжнародне трендове дослідження ідентичностей і соціальних лояльностей мешканців Львова й Донецька, а з 2010 р. – і респондентів з усієї країни, яке здійснює з 1994 р. група соціологів різних країн світу включно з представниками нашої кафедри. Чергова, п'ята хвиля цього дослідження буде здійснена у 2015 р. Такого гатунку дослідження, на відміну від «одноразових», дають можливість увиразнити тенденції розвитку, побачити зміни, які відбулися, окреслити певні прогнози.

Тому можемо сказати, що на цього-річного Форумі були представлені практично всі різновиди і типи соціологічних досліджень. Вони послужили доказовою основою виступів представників 22 національних університетів та інших ВНЗ України, а також трьох поважних соціологічних дослідницьких

центрів в чолі з науковцями Інституту соціології НАН України.

– Назва Форуму – «Сучасний український соціум: доцентрові та відцентрові тенденції» – увірала в себе всю гостроту й актуальність непростой ситуації в українському суспільстві, спричиненої сепаратистськими тенденціями та військовим втручанням сусідньої держави на Донбасі. Чи вдалося метрам соціологічної науки під час роботи Форуму окреслити межі конфлікту на Донбасі та знайти відповіді на нові виклики втевненого розвитку Української держави?

– Заявку на проведення Форуму 2014 року ми подавали ще взимку і навіть не уявляли, що, крім внутрішніх чинників, доведеться аналізувати й чинники зовнішнього походження, які на час проведення Форуму відіграють головну роль негативної конотації і прямо долучаються до роздмухування відцентрових тенденцій. У багатьох виступах учасників Форуму звучала думка, що до початку Євромайдану та революції Гідності статистично сильних відмінностей між мешканцями різних регіонів зафіксовано не було. Зокрема, у доповідях на пленарному засіданні разом із моїми колегами – доцентами нашої кафедри В. Середою та В. Сусаком, на основі численних досліджень довели, що протягом 1994–2013 рр. відбувалося урізноманітнення обраних ідентичностей, соціальних лояльностей та історичної пам'яті респондентів з усієї країни, що вже неможливо говорити лише про дві України – на Сході та на Заході, що схожі ідентичності тепер часто мають представники тих областей країни, які не мають навіть спільних кордонів. Відтак, доцент В. Середя порівняла Україну 2013 р. з багатокольоровим килимом, у суцвіт'ях якого можна було побачити все розмаїття уподобань і преференцій різноманітних груп і спільнот нашої Батьківщини. Практично всюди, крім Донбасу, домінувала ідентичність громадянина України. І це давало підстави для надії, що в історичній перспективі ті відмінності, які ще існували, будуть поступово нівелюватися, передусім за рахунок молодого покоління.

Однак соціологи не ігнорували численні прояви так званої «радянської спадщини», яка, попри словесні маніфестації респондентів, виявилася досить потужною, навіть серед частини (очевидно, меншої) населення західних і центральних областей. Ідеться про патерналістські настрої («державна має подбати про моє життя і надати мені все необхідне»), існування спільної і для деяких львів'ян, і для багатьох донецчан анти-ідентичності щодо бізнесменів і багатих («я не маю нічого спільного з ними»), ностальгію за радянськими часами («було б добре повернути СРСР») і т. ін., що творило латентну ситуацію сповитості цією «радянською пуповиною» представників різноманітних соціальних груп і прошарків українського населення. Саме вони, напевне, і зорали на Донбасі благодатний ґрунт для сепаратистських проявів, наслідки яких було б хоча і з труднощами, але по-

VIII Львівський соціологічний форум

долано до річниці незалежності. Але тут здійснилося безпрецедентне вторгнення чужоземної ворожої сили і вступив у дію дестабілізуючий зовнішній чинник.

Звідси для соціологів настали часи давати відповіді на нові запитання, бо такого гатунку подій раніше просто не існувало. Тому на Форумі часто йшлося про потребу досліджень якісно нових проблем, починаючи від обрання нових ідентичностей («хто я тепер?») і, закінчуючи принциповим обранням шляху розвитку своєї країни – всередині неї та у зовнішньополітичному вимірі. Чи насправді в Україні нарешті постає громадянське суспільство, чи перетворюємося ми із роз'єднаних спільнот на самоорганізовані та самовправні громади, чи вичадили з себе радянського раба, а чи далі будемо жити на колінах, чи дозволимо недолугим політикам розсварювати себе, а чи оберемо свою владу і поставимо її під свій жорсткий контроль – усі ці питання далеко відходять від проблематики академічної соціології і становлять тепер стрижень соціології громадської, символізують ту соціологічну інтервенцію, яку покликані здійснити фахові соціологи в наше ще слабе, але швидко одужуюче суспільство.

До того ж доводиться діяти і мислити в умовах форсованого вибору, коли зміни відбуваються блискавично. Так, наприклад, ми заслухали виступ на пленарному засіданні нашого колеги з Луганського національного університету імені Тараса Григоровича Шевченка, доктора соціологічних наук, професора І. Кононова, який зараз працює в Івано-Франківську й обіймає виразно громадянську позицію, але у своїх наукових поглядах багато в чому ще залишається в минулому. Він ще з початку 2000 рр. вважає, що глибинною основою протиріч між жителями Заходу і Сходу країни, їхніх полярних настанов є відмінність двох проектів націбу-дівництва – донбаського і галицького. У Донбасі – це проект співгромадянства, а в Галичині – етнонації. Відповідно до цих вихідних принципів були складені й запитальники 2014 р., а отримані дані потрафковані в тому сенсі, що респонденти цих регіонів саме зараз дійсно мають докорінно відмінні постави. У відповідь і я (як модератор пленарного засідання), і багато інших наших колег закликали не жити застарілими й багато в чому хибними уявленнями, якими не поясниш, чому багато наших «співгромадян» із Донбасу стали на бік сепаратистів і знищували своїх братів з усієї країни. Та і на західних теренах прибічників «етнонації» з гаслами «Україна для українців», «українці повинні мати певні переваги, а інші етнічні групи мусять із цим погоджуватися» не так уже й багато, як засвідчили останні вибори. Гостро постає й проблема формулювання запитань в анкетах, коли висловлені у провокативний спосіб твердження змушують респондентів висловлювати солідарність із фейковими (як тепер кажуть) псевдореаліями.

Виступи і дискусії на Форумі засвідчили також, що однією з найактуальніших тем як для населення, так і для соціологів залишається проблема вибору зовнішньополітичного курсу країни. Якщо вже підписання декларації про асоціацію з ЄС стало доконаним фактом, то предметом зацікавлень сучасних соціологів, як показав виступ кандидата соціологічних наук, доцента Р. Савчинського, є ступінь розповсюдженості європейських цінностей серед

населення України, а також віднайдіння тих механізмів і засобів, які б сприяли зживанню рудиментів радянськості в духовному світі особистості, формуванню цінностей демократизму, толерантності, захисту прав людини.

– У чому полягає роль соціології, коли ми говоримо про вирішення конфліктів у контексті проблематики Форуму?

– Змінену роль соціології я щойно окреслила, і переконаність саме в ній наочно засвідчили дискусії на Форумі. Мені доводилося неодноразово підкреслювати, що справжній професіоналізм соціології полягає не у фіксації конфліктів, які вже вибухнули (бо тоді лишається тільки думати, як їх загасити), але у виявленні тих точок соціальної напруги, з яких конфлікти можуть розгорітися. Так, знаючи достеменно, що саме викликало сепаратистські настрої і тенденції в Донбасі, можна було б взяти відповідних дій, спрямованих на усунення навіть можливостей їхнього загострення і переростання у фазу відкритого конфлікту. Так тепер існує багато прихованих і явних точок соціальної напруги, здатних викликати конфлікти в майбутньому, тому ми були однастайними в тому, аби їх вчасно виявляли і доводити до відома владних структур, апелювати до громадськості, оприлюднювати таку інформацію і для роздумів, і для реагування. Тільки тоді роль соціології як громадської, а не кабінетної чи суто електоральної, яка тільки й здатна оприлюднювати рейтинги політичних сил, стане помітною і затребуваною у суспільстві.

– Це вже восьмий за рахунком представницький соціологічний захід, де традиційно відбувається живе та змістовне спілкування. Публічні дискусії та обмін науковими результатами завжди призводять до спільного знаменника будь-якої події. Яким є підсумок нинішнього поважного соціологічного зібрання?

– Ми вже сьогодні плануємо свій наступний, дев'ятий за рахунком Форум і хочемо присвятити його виявленню й узагальненню тих інновацій, новітніх соціальних і культурних програм, які походять із глибин народу і відповідають громадським настроям та уподобанням. Цим ми хотіли б подолати той розрив і те відставання, які відбулися між реаліями та соціальними науками, дійсністю та ілюзіями влади. Певні пропозиції такого роду містилися у виступах доктора соціологічних наук, професора Н. Коваліско, інших наших колег. Насамперед ішлося про нагальну потребу відмови від штампів і стереотипів минулого, осучаснення соціологічної методології та дослідницьких технологій, удосконалення соціологічного інструментарію, налагодження соціологічної оптики. Українська соціологія має бути професійною, критичною, громадською, чуливою до всього нового, потрібного для суспільства не лише в часи виборів, але й у повсякденних громадських практиках, дискусіях та діалогах із владою. Розуміння невідворотності таких змін можна вважати не лише головним підсумком роботи нашого VIII соціологічного Форуму, але й настановою для вдосконалення науково-практичної діяльності соціологів з усіх куточків нашої Батьківщини.

Розмовляв Олександр Лавринович
Фото Олександра Лавриновича

«Шевченкіана» Музею історії Університету

Львівський університет не тільки гартує «Дух, Науку, Думку, Волю» іменем Каменяра, але й осягає «свою долю і свій шлях широкий», виконуючи заповіт Кобзаря. З цим глибоким усвідомленням уже тривалий час у Народному Музеї історії Львівського національного університету імені Івана Франка формується колекція експонатів, пов'язаних зі вшануванням пам'яті Тараса Шевченка.

Символічним видається, до прикладу, те, що однією з перших знахідок, відкритою 1964 року, стала ювілейна медаль з нагоди 150-річчя від дня народження Великого Генія. На одній стороні медалі – рельєфний портрет Поета, майстерно відлитої із бронзи, на іншій – зображення комбайна в полі, дамби гідроелектростанції, супутника в космосі та викарбуваний текст:

І на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
А буде син, і буде мати,
І будуть люди на землі.

Т. Шевченко

До медалі додавалася й спеціальна «Посвідка», яка підтверджувала, що медаль була вручена Львівському державному університету імені Івана Франка урядовим ювілейним комітетом Української РСР 9 березня 1964 року.

Ескіз медалі розробили самобутні творці мистецької «Шевченкіани» – Олексій Олійник, Володимир Фатальчук і Ольга Юнак.

Український скульптор, Народний художник УРСР (з 1963) Олексій Олійник (1914 – 1977) – автор творів: «Т. Г. Шевченко» (мармур, 1950 – 51 рр., Державний музей українського образотворчого мистецтва в Києві), пам'ятників Шевченкові з бронзи та граніту в Палермо в Канаді (арх. В. Гнездилов; 1949–50 рр.), у Донецьку (арх. В. Шапаренко; 1954 р.), у с. Моринцях Черкаської обл. (арх. О. Заваров; 1956 р.), у с. Шевченковому Черкаської обл. (арх. О. Заваров; 1957 р.); композиції з мармуру «Т. Г. Шевченко» (1964 р.); шевченківських медалей (усі – в співавторстві).

Фатальчук Володимир Дмитрович (1903 – 1981) – український

художник, працював у галузі плаката, книжкової, промислової і станкової графіки. Він оформляв «Кобзар» (1960, 1980), виконував оправи до деяких інших творів Поета.

Українська художниця Ольга Юнак (1905 – 1993) – працювала в галузі плаката та книжкової графіки. У співавторстві з В. Фатальчуком виконала оправи до багатьох видань Шевченкових творів: «Кобзаря» (К., 1960), «Дневника» (К., 1963), «Шевченко в образотворчому мистецтві» (К., 1963) та ін.

У сучасній експозиції Музею історії Університету одне з чільних місць займає ще одна мистецька композиція, датована 1964 роком, – досить великого розміру мозаїка «Лілея». «Образ героїні Шевченкового твору зав'язаний на монументальній знаковій формі пригнобленої дівчини у вишній сукні, що наче символізує долю України. Пластично повторений силует дівчини у формі надламаної квітки та скорботному силуеті юнака – Корольова Цвіту – творять цілісний ритм монументальних форм. Так

само складно і ритмічно розподілена фактура мозаїчного кладення: від ліній по формі (у складках одягу, волоссі дівчини, моделюванні тіла) – до цілком декоративних, мерехтливих площин тла. У композиції тричі зустрічається орнамент: на вишивках обидвох персонажів і горизонтальному фризу з написом «Лілея». Ця спорідненість знакового й фігуративного ставить увесь задум у площину семіотичного розуміння мистецької форми... А це вже була естетика затаврованих совєтським режимом бойчукістів» (Мисюга Б.В. Галина Севрук. Альбом-монографія. – Львів, Київ, 2011. – С. 23).

З огляду на це, слід зазначити, що мозаїка напрочуд органічно вписалася в інтер'єр і особливо в музейну експозицію, концепція якої передбачає розділ, присвячений студентам, ученим і культурним діячам, репресованим у 60-70-х роках ХХ ст. за справжній український патріотизм. Сама Галина Севрук теж належить до плеяди «шістдесятників». Через це був знищений вітраж «Шевченко. Мати» (1964 р.),

співавтором якого разом із Аллою Горською, Опанасом Заливахою, Людмилою Семикіною і Галиною Зубченко була й Галина Севрук. Комісія кваліфікувала твір як ідейно ворожий. Знаходився вітраж у Київському університеті, якому в 1939 р. було присвоєно ім'я Тараса Шевченка. За те, що 1968 року Галина Севрук підписалася під «Листом протесту 139» на захист репресованих, її вигнали зі Спілки художників. Але, не зважаючи на кричущу несправедливість, майстриня продовжувала творити. Вона стала автором понад 500 камерних керамічних пластів з історії України, понад 30 монументальних керамічних панно в архітектурних спорудах Києва, Чернігова, Одеси, Алушти й інших міст, багатьох ілюстрацій до книжок.

Цікавим є і те, що Галина Севрук походить із роду Барських. У 1723 р. студентом Львівського університету був вихованець Києво-Могилянської академії – відомий мандрівник і письменник Василь Григорович-Барський. Минуло кілька століть – і гідна представниця славного роду

1961 р. Конференція до 100-річчя від дня смерті Т. Г. Шевченка. На фото:

Перший ряд (верхній ряд, стоять): 1. Бретун Я. К. (Рівне). 2. Здоровега В. Й. (Львів). 3. Орішин А. Д. (Львів). 4. Тараненко М. П. (Запоріжжя). 5. Дей О. І. (Львів). 6. Матвійчук М. Ф. (Львів). 7. Невідомий. 8. Павлюк М. М. (Київ). 9. Родько М. Д. (Львів). 10. Сарана Ф. К. (Київ). 11. Гнатюк М. П. (Київ). 12. Трофимук С. М. (Львів). 13. Дашкевич Я. Р. (Львів). 14. Зіцкозян (Єреван). 15. Нудьга Г. А. (Львів). 16. Бородин В. С. (Київ). 17. Халімончук А. М. (Львів).

Другий ряд (середній ряд, стоять): 1. Кабайда А. В. (Львів). 2. Грибовська О. І. (Львів). 3. Іщук М. І. (Дрогобич). 4. Шаховський С. М. (Львів). 5. Чумак К. В. (Київ). 6. Черняк В. С. (Львів). 7. Щурат С. В. (Львів). 8. Романченко І. С. (Львів). 9. Дяков В. А. (Москва). 10. Хромченко К. Г. (Мінськ). 11. Комаринець Т. І. (Дрогобич). 12. Гольберг М. Я. (Дрогобич). 13. Прийма Ф. Я. (Ленінград). 14. Вільчинський В. П. (Ленінград). 15. Пачовський Т. І. (Львів). 16. Сірак І. І. (Львів). 17. Опанасенко (ініціали невідомі). 18. Марусенко Т. І. (Дрогобич). 19. Денисюк І. О. (Львів). 20. Кирчів Р. Ф. (Львів). 21. Шмигельський А. І. (Львів).

Третій ряд (середній ряд, сидять): 1. Неборячок Ф. М. (Львів). 2. Потьомкіна Л. М. (Київ). 3. Мороз О. Н. (Львів). 4. Косарик Д. М. (Київ). 5. Рудницький М. І. (Львів). 6. Худаш-Шевело Л. С. (Львів). 7. Кирилюк Є. П. (Київ). 8. Лазаренко Є. К. (Львів). 9. Пригодій М. І. (Київ). 10. Шубравський В. Є. (Київ). 11. Волощак А. В. (Львів). 12. Волощак І. (дружина А. Волощака). 13. Ткаченко М. М. (Київ). 14. Кіх М. С. (Львів). 15. Кравцов М. І. (Москва).

Четвертий ряд (перший низу, студенти): 1. Моторнюк І. Л. (Львів). 2. Горинь В. М. (Львів). 3. Кудлик Р. М. (Львів). 4. Загоруйко В. 5. Цетляк С. 6. Мельник А. 7. Невідомий. 8. Шендера С. 9. Ткач (Кудлик) Я. 10. Гавриленко (Барабаш) С. 10. Андрух М. 11. Малій В.

(Ідентифікація Юрія Горблянського)

Григоровичів-Барських у такий поважний спосіб залишила свій витвір у Львові – мозаїка «Лілея» як авторський дар філологічному факультету Львівського національного університету імені Івана Франка.

Уже як цінний музейний експонат нині мозаїка відкриває нам ще один містичний зв'язок. У книзі Григорія Нудьги (1913–1994) «Слово і пісня» знаходимо дослідження на тему «Лілея» Т.Г. Шевченка та її європейські паралелі». 2014 року, коли Україна продовжує торувати собі шлях у Європу, по-шевченківськи актуально звучать думки українського письменника, фольклориста, літературознавця, історика української літератури, критика і культуролога, в'язня сталінських концтаборів.

Унаочнити історію науки в музейній експозиції дуже нелегко. Як показати ідею, теорію, думку за допомогою речей, на перший погляд, простих, звичайних, матеріальних?! Усе, як достоту:

Ну що б, здавалося, слова...
Слова та голос – більш нічого.
А серце б'ється – ожива,
Як їх почує!.. Знать, од Бога
І голос той, і ті слова
Ідуть меж люди!
А Шевченкове, «од Бога», слово завжди присутнє у храмі науки, яким є Львівський університет. Підтвердження цьому – видання творів Кобзаря за участі Університету. Як справжню бібліографічну цінність в експозиції музею слід розглядати серію оригінального формату книжечок, які були видруковані видавництвом Львівського університету у 1961 р. до 100-річчя від дня смерті Тараса Шевченка, – «Думи мої, думи...» (Вибрана лірика),

«Наймичка», «Юродивий», «Катерина», «Єретик», і «Пісні на слова Т.Г. Шевченка». Серію розробили редактор І. Моторнюк, технічні редактори А. Малявко, Т. Саранюк, коректор З. Козачук, автори обкладинок О. Овдієнко, Ю. Гапон. Кожна з книжечок вийшла тиражем 5000 примірників.

Одним із найпомітніших мистецьких творів у колекції Музею історії Львівського університету є графічний портрет Т.Г. Шевченка роботи народного художника України, графіка Зеновія Євстаховича Кецала (1919 – 2010). Це дар автора з персональної виставки в Університеті. Його твори знаходяться також у багатьох українських і зарубіжних музеях, у приватних колекціях. До слова, З. Кецало, відвідавши Шевченків край, передав багато своїх картин, виконаних під час подорожі, до Кімнати-музею Тараса Шевченка у Львові.

З часу персональної виставки лауреата Шевченківської премії Євгена Івановича Безніска у фондах університетського музею зберігається афіша – оригінальний лінорит з образом Великого Кобзаря. Відкриття виставки відбулося 9 березня 2012 року в Науковій бібліотеці Львівського національного університету імені Івана Франка. В експозиції було представлено 42 роботи – офорти й лінорити за мотивами поетичних творів письменника: «Катерина», «Сон» (комедія), «І досі сниться», «У тієї Катерини», «У перетику», «Марія», «Великий льох», «Титарівна», «Садок вишневий», «Коло гаю чистім», «Сотник» та інші. Шевченкіана Євгена Безніска складає сотні робіт.

«У мене виникло бажання розкрити тематику кожного твору Тараса Шевченка по-своєму. Це для мене життя. Я в цьому живу. Читаючи Шевченка, я наче буваю у себе вдома. Уявляю пережиття цієї людини, намагаюся дивитися на все так, як би дивився Шевченко», – каже Є. Безніско. Між іншим, він є випускником Київської художньої середньої школи ім. Т. Г. Шевченка (1955 р.). А тепер твори Є. Безніска зберігаються у музеях США, Аргентини, Канади, Франції.

У липні 2013 р. з нагоди 200-ліття від дня народження Тараса Шевченка Євген Безніско запропонував Ректорові ЛНУ ім. Івана Франка зробити монументальні розписи на стінах 311 аудиторії головного корпусу, де колись була «Шевченкова кімната». Про це він повідомив у радіоефірі «Зустріч на Князя Романа»: «Зараз ця кімната потребує капітального ремонту. Я пропоную за творами Тараса Шевченка зробити монументальні роботи з його рисунками, а також провести сюжетну лінію поеми «Гайдамаки». Це було б на трьох стінах, загальною площею 200 кв м., техніка – сграффіто. Це триколірна штукатурка, яка потім прорізається до основних кольорів. Техніка дуже давня. Її використовували ще в стародавньому Єгипті. Дуже шкода, що в нас її занедбали...».

Художник Євген Безніско – частий гість у Музеї історії Університету, періодично експонує свої роботи, присвячені творчості І. Франка, Б.-І. Антонича. Багато полотен автор подарував Університетові. Їх і зараз можна побачити в одній з аудиторій філологічного факультету.

Свідченням добрих стосунків студентів і професорів Франкового університету з малою батьківщиною Великого Кобзаря є ще один експонат, який зберігається в університетському музеї. Це різьблений у дереві портрет Тараса Шевченка, на звороті якого – вже трохи затертий напис: «Вельмишановному Іванові Олександровичу Вакарчуку, ректорові Львівського національного університету імені Івана Франка від вдячних із низьким поклоном учителів та учнів Шевченківської школи мистецтв. 6.03.1996 р. с. Кирилівка. МД 1995 р.»

У Музеї історії Університету є багата збірка фотоматеріалів. Серед унікальних світлин можна віднайти чимало таких, які свідчать про здобутки вчених у галузі шевченкознавства. Наприклад, це інтер'єри Шевченківської аудиторії, колективні фото з конференцій, присвячених Т. Шевченку, фотографії з поїздок викладачів і студентів на батьківщину Кобзаря.

Крім того, у Музеї історії Університету вже тривалий час формується філателістична колекція, в якій чимало «Шевченкіани».

До речі, 4 березня 2010 р. музей організував у своїх залах виставку графіки Івана Остафійчука та шевченківської філателії з колекції Кімнати-музею Тараса Шевченка у Львові.

Упродовж 17 лютого – 11 березня 2010 року у Дзеркальній залі ЛНУ ім. Івана Франка було розгорнуто експозицію Шевченкіани заслуженого художника України Євгена Манишина (1976–2006). Більшість робіт циклу, присвяченого Тарасові Шевченку, автор подарував Львів-

ському палацу мистецтв. Євген Манишин відвідав усі Шевченкові місця: побував у Вільнюсі, Петербурзі, Москві, на Кос-Аралі.

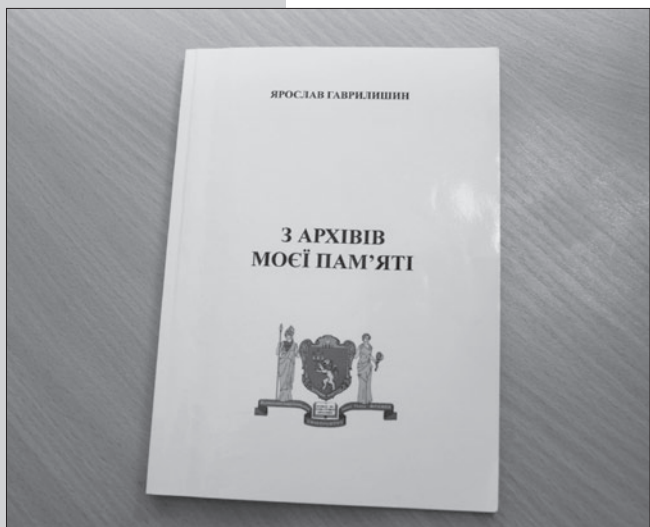
З 23 вересня до 21 жовтня 2010 року за участі музею діяла виставка «Шевченко з нами» – живопис Валерія Нестеренка, доцента кафедри академічного живопису Львівської національної академії мистецтв, члена Національної спілки художників України

Отже, за п'ятдесят років роботи Музею історії Львівського національного університету імені Івана Франка його колектив зібрав цікаву колекцію «Шевченкіани», до якої ввійшли: графіка, мозаїка, медальєрство, фотоматеріали, філателія. Більшість експонатів були подаровані Університетові з нагоди різних свят. Вони є свідченнями важливих подій у житті нашої альма-матер: наукових конференцій, мистецьких виставок, творчих зустрічей, концертів, мандрівок тощо. Завдяки цим історичним джерелам академічна громада та гості Університету можуть досліджувати різноманітні суспільні явища. Музейна «Шевченкіана» дає можливість наочно демонструвати значення творчості Т. Г. Шевченка для національної самосвідомості українців, що сприяє патріотичному вихованню студентської молоді. У музеї і надалі ведеться тематичне впорядкування та фондовий облік згаданих матеріалів, пошук нових експонатів.

Юрій Гудима,
завідувач Народного музею
історії Львівського національного
університету імені Івана Франка

Нове видання

Жива нитка пам'яті

Визначити жанр книги «З архівів моєї пам'яті» Ярослава Гаврилишина доволі важко, хоч, зрештою, це і не суттєво для нашого допису. У ній розміщено роздуми над над прочитаними книгами Андрія Содомори та Михайла Падурі, спогади про університетських викладачів Стефанію Пелиньо, Анну Мюллер, Федора Шумиляка і Богдана Задорожного. А об'єднує ці нотатки есеїстична спрямованість.

Перший розділ – відгук на книгу Андрія Содомори «Від слова до серця, від серця до слова», Ярослав Гаврилишин солідаризується зі славнозвісним майстром слова в оцінці негативних тенденцій, що спостерігаються в нашому мовному середовищі, широко вболіває над знеціненням слова, щораз більшим поширенням серед нашої молодії сленгової культури. Автор акцентує на наболілих проблемах, які виникають у зв'язку зі засміченням і зниженням культури мови, і не тільки в побуті, але й в інформаційному і комунікативному просторі, що призводять до духовного зубожіння і девальвації людських почуттів.

Є у Вергілієвій «Енеїді» знамениті слова «Sunt lacrimae rerum», що навіяли Андрію Содоморі назву «Сльзи речей» його книзі новел і психологічних образків. Саме цю книгу обговорює Ярослав

Гаврилишин у другому розділі, відгукуючись про неї з особливою теплотою. Адже не можуть залишити байдужим читача сумні роздуми Ярослава Дучака на схилі літ, викликають жаль й розповіді про покинутого пса Шарика, який залишився без господаря. А чи не можна знайти суголосні мотиви між зрубною старою акацією у новелі «Зрубана тінь» і зрубною тінню помаранчевого дерева у відомій поезії Гарсі Лорки «Пісня сухого помаранчевого дерева»? Цілком паралельно відзначає Ярослав Гаврилишин асоціативно-рефлексивний характер книги. Адже кожна річ, яку обговорює автор, втілюється у слові, викликає асоціації, що ведуть до образів, мотивів, а то й ремінісценцій літературних творів різних епох і народів.

У третьому розділі Ярослав Гаврилишин аналізує книгу професора Львівського університету ветеринарної медицини, вченого-германіста й есеїста М. Падурі «Серед ночей». Уже власне назва книги є дуже промовистою. І справді, з людьми сучасного й минулих поколінь пов'язує себе М. Падура видимими і невидимими нитками. Це засвідчують есеї про львівську поетесу Оксану Лозову, про івано-франківського письменника Степана Пушика, про діячів Львівського універ-

ситету ветеринарної медицини. Ярослав Гаврилишин розмірковує про Агатангела Кримського, Адама Міцкевича, Амадея Моцарта...

Штрихи до портретів викладачів кафедри німецької філології Університету – С. Пелиньо, А. Мюллера, Ф. Шумиляка та Б. Задорожного вміщено наступних чотирьох розділах. Це розповіді про університетських учителів автора, котрі найбільше спричинилися до його становлення як людини і спеціаліста.

І врешті, останній розділ – це роздуми автора про одвічні духовні цінності, про сенс життя, про боротьбу добра і зла...

Книга «З архівів моєї пам'яті» доцента Ярослава Гаврилишина цікава емоційністю та тонким психологізмом, імпресіоністськими замальовками. Автор згадує тих непересічних людей, які своїм талантом, вчинками, шляхетністю, людяністю заслужили на добру пам'ять. Варто, щоби приклад Ярослава Гаврилишина перейняли інші кафедри та віддали належну шану тим людям, які вже відійшли у вічність, але пов'язані з нами живою ниткою пам'яті.

Роман Домбровський,
Ольга Назаренко,
доценти кафедри
класичної філології

Слово про вченого

До 80-річчя від дня народження Роксолани Зорівчак

8 листопада виповнюється 80 років від дня народження Роксолани Петрівни Зорівчак.

Науковий, культурний та й суспільний поступ загалом базується на особистостях. Вони гуртують однодумців, генерують ідеї, надихають на творчі звершення. До таких відомих українських учених і організаторів філологічної науки належить заслужений працівник освіти України, академік Академії наук Вищої школи України, доктор філологічних наук, професор, дійсний член і член президії Наукового товариства імені Шевченка, член Національної спілки письменників України, відмінник освіти України, лауреат нагород Ярослава Мудрого та Святого Володимира в галузі науки і техніки, лауреат Літературної премії імені Григорія Кочура та премії «Ars translationis» імені Миколи Лукаша, завідувач кафедри перекладознавства і контрастивної лінгвістики імені Г. Кочура Львівського національного університету імені Івана Франка Роксолана Зорівчак.

Ювілейний нарис передбачає певні канони щодо викладу, особливо в тій частині, де йдеться про життєвий і творчий шлях. Проте, говорячи про дорогу і близьку людину, дуже важко втриматися в жорстких, сухих академічних рамках дат і фактів, тому даруйте мені, що трохи відступлю від класики жанру.

Почалося все – як і ведеться в житті – зі щасливої зустрічі. Не такого вже й далекого 1963 року на одній із мовознавчих конференцій професор Ю. О. Жлуктенко звернув увагу на блискучу доповідь молододослідниці. Зустрілись у перерві, поговорили про контрастивістику, переклад і перекладознавство, перспективи дослідження. Уже тоді, десь може навіть інтуїтивно, Юрій Олексійович відчув, що перед ним саме та людина, яка зуміє підняти виплекану ним ідею на новий рівень. Мабуть, тому й взявся керувати кандидатською дисертацією, консультувати докторську. От так просто – у перекладознавстві, де переплелися найтісніше рідна й іноземна мови, прийшла Роксолана Петрівна Мінко.

Перший крок у житті – завжди знаменний. Гадаю, кожен дослідник від першої літери до останньої крапки пам'ятає свою першу публікацію. 1967 року з'явився збірник тез III Науково-методичної конференції викладачів іноземних мов ВНЗ України. Один із текстів очевидно випадав із загальної парадигми: «Виховання культури рідної мови у студентів немовних вузів» (автор – старший викладач Львівської державної консерваторії імені М. Лисенка Р. П. Мінко). Доля рідної мови – те, що боліло в роки наступу на все українське, те, що болить і тепер, у новітні часи соціально-політичних потрясінь. Не мовчала, бо громадянську мужність і відданість українській ідеї успадкувала від батька, Петра Петровича Мінка, правника, подвижника українського просвітницького руху. Любов до рідного слова перейняла від дідуся, Юліана Гнатовича Дзеровича, священика, відомого педагога, а ще – від мами, світлої пам'яті Лідії Юліанівни Мінко – учителя рідної мови, Учителя з ласки Божої. Отой перший крок відлунує сьогодні в книзі «Боліти бодем слова нашого...», що вийшла друком 2005 року. На перше видання книги з'явилося 16 рецензій. Друге її видання, доопрацьоване й доповнене, вийшло друком 2008 року. Більшу частину книги передрукували газети «Кримська світлиця», «Українське слово» та журнали «Урок української», «Дивослово». Чи можна краще вшанувати Мамину науку?

Роксолана Петрівна – людина честі, наукової і людської, одна з найхарактерніших її рис – уміння знаходити розумний компроміс і повна відсутність зрадливо-боягузливих конформізму.

Кандидатську дисертацію «Фразеологія письменника як проблема перекладу (на матеріалі перекладів поетичних творів Т. Г. Шевченка англійською мовою)» Роксолана Петрівна захистила 1976 року, докторську на тему «Лінгвостилістичні характеристики художнього тексту і переклад (на матеріалі англійських перекладів української прози)» – 1987 року. Хтось скаже: «Довго...». Але ж не була ні дня ані в аспірантурі, ані в докторантурі! Викладала англійську мову у Львівській державній консерваторії імені М. Лисенка. Середне щотижневне педнавантаження – 32-36 аудиторних годин. А ще – була вченим секретарем ради зі захисту дисертацій. Колеги в консерваторії згадували: «У четвер захищати свою дисертацію, а вона ще у вівторок чужі документи для ВАКу готує, бо обов'язок для Роксолани Зорівчак – понад усе». І це ще один штрих до портрету.

Попри всі перешкоди, починаючи з 1963 до 1989 року, двічі в рік упродовж місяця (звісно, за рахунок власного відпочинку і за власний кошт) працювала в Москві у найбільшій державній бібліотеці. Якось у приватній розмові, згадуючи ті часи, Роксолана Петрівна розповідала: «Приходила у бібліотеку рано, аби зайняти хоча би крісло – місць не вистачало. На обід практично не ходила – шкода часу – та й місце можуть зайняти, а стоячи, – не дуже почитаєш... Але скільки цікавих людей, знаменитих науковців зустріла в

ті часи. Оця робота в бібліотеці, а ще – участь у всесоюзних конференціях, де можна було обмінятися досвідом, і дозволили реалізувати наукові плани». Саме тому вимагає тепер від своїх учнів активної участі в різноманітних наукових форумах, аби не варились у власному соку, а виносили на широкий загал свою роботу.

А поза тим були будні: 36 років на кафедрі іноземних мов Львівської державної консерваторії ім. М. Лисенка. З 1992 року Р. Зорівчак працює у Львівському національному університеті: 1992-1998 – професор кафедри англійської філології, а з 1998 р. – професор і завідувач кафедри перекладознавства і контрастивної лінгвістики імені Григорія Кочура. Власне, утворенні і становленні нашої кафедри – колосальна заслуга Роксолани Петрівни.

Коло наукових і творчих зацікавлень професора Р. Зорівчак надзвичайно широке: англійська фразеологія, теоретичні проблеми перекладу, історія українського художнього перекладу, англійська шевченкіана, підготовка перекладачів, методика викладання перекладознавчих дисциплін. Вона – автор понад 1200 публікацій у збірниках, колективних монографіях, професійній пресі, енциклопедичних виданнях в Україні та за кордоном. У творчому доробку – дві монографії: «Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія (на матеріалі перекладів творів української літератури англійською мовою)» (1983), «Реалія і переклад (на матеріалі англійських перекладів української прози)» (1989), розділ «Українсько-англійські літературні взаємини» (у кн.: «Українська література в загальнослов'янському і світовому літературному контексті»: У 5 т. – К.: Наук. думка, 1988. – Т. 3), біобібліографічний покажчик «Григорій Кочур» (1999), 2006 (професор Р. Зорівчак – науковий редактор, автор передмови й коментарів), біобібліографічний покажчик

«Микола Лукаш» (2003), (Р. Зорівчак – науковий редактор і співавтор передмови), бібліографічний покажчик «Чужомовне письменство на сторінках західноукраїнської періодики (1914 – 1939)» (2003), (Р. Зорівчак – науковий редактор та автор передмови), Шевченківська енциклопедія (у 6-ти томах) 2012-2013 р. (Р. Зорівчак – автор понад 80 статей). У 2004 і 2011 рр. опубліковано біобібліографічні покажчики «Роксолана Зорівчак», що ілюструють наукові здобутки професора Р. Зорівчак (сумарно 2823 позиції), знаного філолога, перекладознавця, педагога.

Роксолана Зорівчак – голова редакційної колегії збірника матеріалів Всеукраїнської наукової конференції «Григорій Кочур у контексті української культури другої половини XX віку», (2007, 2009, 2013). Вона – один з ініціаторів, член редакційної ради унікального українсько-англійського білінгвального видання вибраних поезій Т. Г. Шевченка в перекладі Віри Річ, (2008), до якого подала коментарі для англійського читача та біографічну довідку про Віру Річ українською і англійською мовами. 2013 року вийшов у світ «Кобзар» в англійському перекладі Віри Річ (Р. Зорівчак – упорядник, автор англійської передмови, біографічної довідки про Віру Річ і коментарів).

Роксолана Зорівчак – подвижник і популяризатор українського перекладознавства. Викладала українську мову та переклад у Лондонському університеті як стипендіат Британської ради (1991/92 н. р.) та в Іллінойському університеті в 1997 р. як Фулбрайтівський стипендіат, де читала лекції з перекладознавства і контрастивної лінгвістики.

Роксолана Зорівчак – невтомний педагог. Як член спеціалізованих рад для захисту докторських і кандидатських дисертацій при Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (1991-2010) та Львівському національному університеті імені Івана

Франка, як член редколегії чотирьох періодичних філологічних видань, як голова Комісії всесвітньої літератури НТШ і секції перекладачів Львівської організації Національної спілки письменників України, професор Р. Зорівчак проводить величезну роботу для виховання молодих науковців. Під її керівництвом захищено 10 кандидатських дисертацій. Львівська школа перекладознавства заснована Р. Зорівчак вповнено здобула передові позиції в українській філологічній науці.

Статті про Р. Зорівчак як дослідника є в УЛЕ (1990, т. 2), «Хто є хто в Україні» (К., 1997, 2000, 2003, 2004, 2007), «2000 Outstanding people of the 20th century» (Кембридж, 1998), «Marquis Who's Who in the World» (1998, 16-е вид.; 2002, 18-е вид.), «The International Directory of Distinguished Leadership» (1999, 8-е вид.), енциклопедії «Українська мова» (К., 2000, 2004, 2007), Енциклопедії сучасної України (2010) та ін.

Пишу про це, аби показати, як людина кладе своє життя на вівтар науки і водночас ми щоразу чуємо від неї: «Нічого особливого, я просто роблю свою роботу...»

Роксолана Петрівна – людина честі, наукової і людської, одна з найхарактерніших її рис – уміння знаходити розумний компроміс і повна відсутність зрадливо-боягузливих конформізму. Це, може, не всім зручно і не всім подобається, проте всі її поважають. Бо з нею надійно. Як ми, її учні, кажемо, Роксолана Петрівна на своїх плечах тримає над нами небо.

Отаке моє слово про Ученого, Учителя, Порадника, Друга, Берегиню, Українку.

Ольга Грабовецька,
доцент кафедри перекладознавства
і контрастивної лінгвістики
імені Г. Кочура,
Вчений секретар Університету

Зустріч із представниками країн Вишеградської групи

У рамках офіційного візиту до Львова 7 жовтня 2014 року представники МЗС країн Вишеградської групи відвідали Львівський національний університет імені Івана Франка, де зустрілися з Ректором, професором Володимиром Мельником й академічною спільнотою Університету.

«З точки зору розвитку Університету цей візит відкриває перед нами чудові перспективні можливості щодо налагодження нашої тісної співпраці з країнами Вишеградської групи», – звернувся до високопосадовців Ректор Володимир Мельник. Володимир Петрович відзначив, що на першій зустрічі, яка перед цим відбулася у вузькому колі, йшлося про можливі проблеми та шляхи їхнього вирішення щодо налагодження й поглиблення міжнародної співпраці з країнами Вишеградської четвірки.

Варто наголосити, що представники країн Вишеградської групи виступили зі спільними ініціативами, які стосуються питання входження України до ЄС, що, зокрема, має виняткове значення в контексті побудови площини європейських цінностей. «Переконаний, що ті надії, які дає нам цей візит, будуть зреалізовані в наших спільних конкретних діях», – додав Ректор.

Державний секретар Міністерства закордонних та європейських справ Словацької Республіки Петер Буріан подякував за теплий прийом у Львові,

місті, яке історично тісно пов'язане з країнами Вишеградської групи. «Ваше місто і Ваш Університет є найкращим взірцем європейської ідентичності України», – резюмував Петер Буріан. «Наші країни є сусідами і ми висловлюємо Вам свою підтримку щодо Вашого європейського вибору, який Ви обстоювали на Майдані», – звернувся до присутніх Державний секретар Міністерства закордонних та європейських справ Словацької Республіки.

Держсекретар запевнив, що країни, які представляють учасники делегації, мають тверді наміри щодо надання дієвої допомоги Україні та готові поділитись власним досвідом уникнення помилок і непорозумінь у процесі побудови громадянського суспільства. «Наш приклад показує, що, попри великі труднощі та гострі виклики, які часто є неминучими, процес трансформації – цілком можливий. Результати демонструють, що цей вибір вартує тих зусиль, яких необхідно докласти для його реалізації», – вважає Петер Буріан.

Місія, з якою іноземні високопосадовці прибули в Україну, передбачає низку обговорень і дискусій щодо проблем, що постають перед Україною в процесі її входження до ЄС, аби надалі випрацювати чітку стратегію і конкретні кроки для необхідної допомоги. «Звичайно, ми можемо запропонувати свою допомогу щодо зміцнення економіки, боротьби з корупцією, побудови громадянського

суспільства. Але без Вашого бажання, без доброї волі і Ваших власних зусиль це буде неможливо. Базуючись на нашому досвіді, Ви зможете уникнути тих помилок, яких допустили ми», – пояснив Державний секретар Міністерства закордонних та європейських справ Словацької Республіки.

«Освіта й зміцнення громадянського суспільства є надзвичайно важливими для Вас, а тому ми прибули в Україну, аби вислухати Ваші питання, думки, щоби запропонувати можливі шляхи співпраці. Ми – з Вами! І будемо Вам допомагати!», – запевнив Петер Буріан і привітав учасників зустрічі з європейським вибором і ратифікацією Угоди.

Про діяльність Міжнародного Вишеградського фонду, його програми та проекти для регіонального співробітництва розповіла голова фонду Карла Вурстерова. За її словами, Міжнародний Вишеградський фонд був створений відповідно до угоди, укладеної 9 червня 2000 р. між Республікою Польщею, Словацькою Республікою, Чеською Республікою та Угорщиною в рамках проекту Вишеградської групи за фінансової підтримки міжнародних ініціатив.

З метою зміцнення співпраці між країнами Вишеградської групи та їх спільного представництва в третіх країнах фонд реалізовує різноманітні програми й проекти шляхом надання фінансової підтримки діяльності, пов'язаної із заохоченням і розвитком культурного,

наукового, дослідницького обміну й співпраці в галузі освіти, а також молодіжної мобільності й транскордонного співробітництва.

Карла Вурстерова розповіла про інституційні й індивідуальні проекти, в яких може взяти участь Університет і його окремі представники. Так, Visegrad University Studies Grant (VUSG) є грантовою програмою, призначеною для університетів з метою впровадження спеціальних навчальних курсів, створення планів, пов'язаних із діяльністю Вишеградської групи. У стипендіальній програмі Visegrad Scholarship Program (VSP) можуть брати участь громадяни: Албанії, Вірменії, Азербайджану, Боснії і Герцеговини, Чехії, Грузії, Угорщини, Косово, Македонії, Молдови, Чорногорії, Польщі, Сербії, України, Білорусі, Росії.

Після детального представлення діяльності фонду відбулося жваве обговорення озвучених пропозицій, які викликали неабиякий інтерес у присутніх – студентів факультетів:

міжнародних відносин, іноземних мов, філологічного, а також викладачів і працівників Університету.

Про досвід співпраці Львівського національного університету імені Івана Франка з провідними науковими й освітніми інституціями Європи розповіла проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародного співробітництва Марія Зубрицька. Марія Олексівна звернула увагу представників МЗС країн Вишеградської групи на тих ініціативах, які реалізовує Університет і які планує втілити в життя.

«На найвищому рівні країни-партнери відверто і щиро пропонують руку співпраці щодо нашої інтеграції в цивілізаційні процеси ЄС, за що ми їм щиро вдячні», – сказав на завершенні Ректор Університету і запропонував продовжити обговорення з метою пошуку шляхів активізації співпраці.

Тетяна Шемберко
Фото Олега Вівчарика

«Leopolis for Future»

З ініціативи представників польського бізнесу двадцять українських студентів зі Львова, дев'ятеро з яких навчаються у Львівському національному університеті імені Івана Франка, пройшли дуже важливе професійне стажування в найкращих польських фірмах та інституціях.

Ініціатором ідеї стажувань для українських студентів є Гжегож Валюшевський, Голова наглядової ради польського АТ «Prime Car Management S.A.», який дуже швидко знайшов багатьох однодумців серед керівників найкращих польських підприємств та інституцій, а також серед політиків. Мер Гданська Павел Адамович взяв почесний патронат над заходом.

За задумом організаторів стажування має на меті допомогти молодим українцям ознайомитися та перейняти найкращий європейський управлінський і бізнесовий досвід у різних галузях економіки, що стане не лише поштовхом для кар'єрного зростання, але й корисним досвідом реформування Української держави.

9 жовтня 2014 року Генеральний консул Республіки Польща Ярослав Дрозд, Консул Марцін Зеневіч та Голова наглядової ради польського АТ «Prime Car Management S.A.» Гжегож Валюшевський відвідали Львівський національний університет імені Івана Франка, де зустрілися з Ректором, професором

Володимиром Мельником, проректором з науково-педагогічної роботи та міжнародної співпраці Марією Зубрицькою та зі студентами, які брали участь у програмі «Leopolis for Future».

Програма «Leopolis for Future» дала можливість українським студентам зі Львова пройти місячне професійне стажування в польських фірмах та інституціях, а також взяти участь у престижному IV Європейському фінансовому конгресі в м. Сопот.

«Під час зустрічі з Генеральним консулом Республіки Польща у Львові Ярославом Дроздом і польським бізнесменом Гжегожем Валюшевським, я був приємно вражений їхніми відгукми про наших студентів. За словами Гжегожа Валюшевського, йому вперше випала нагода працювати з такими високоінтелектуальними, інтелігентними, освіченими молодими людьми», – наголосив у коментарі Ректор. Як зазначив професор Володимир Мельник, польська сторона зацікавлена у співпраці з Університетом і готова вже з наступного року вдвічі збільшити кількість учасників програми «Leopolis for Future».

Он-лайн заяви для участі у програмі «Leopolis for Future» будуть доступними в січні 2015 року.

Тетяна Шемберко
Фото Олега Вівчарика

Андрій Дешиця про секрети успіху

21 жовтня 2014 року в конференц-залі факультету міжнародних відносин відбулась зустріч студентів із заступником Міністра закордонних справ України Данилом Лубківським та Надзвичайним і Повноважним послом України в Республіці Польща Андрієм Дешицею.

З вітальним словом до учасників зустрічі звернувся завідувач кафедри міжнародних відносин і дипломатичної служби, доктор економічних наук, професор Маркіян Мальський. Він відзначив вагомий здобутки Андрія Дешиці на посаді виконувача обов'язків Міністра закордонних справ України у вирішальний для держави час.

Під час розмови зі студентами й викладачами Університету Андрій Дешиця зосередив увагу на питанні інтеграції України в європейський простір, зазначивши, що своє право належати до євроспільноти нашої державі доводиться виборювати військовою силою. Порівнюючи процеси відновлення державної самостійності країнами Варшавського договору, Андрій Дешиця зауважив, що держави Східної Європи стали членами Європейського Союзу, не відчувачи тиску з боку Росії.

Коментуючи взаємини з Російською Федерацією, Посол зауважив, що «Росія системно та перманентно не дотримується міжнародних зобов'язань, які вона взяла на себе в попередні роки. Для російського політикуму не важливо, що йдеться про Будапештський меморандум чи Угоду з ОБСЄ, або ж мирний договір з Україною. Це ставлення і є ключовим джерелом небезпеки не тільки для нашої держави, а й для всього демократичного світу». Андрій Дешиця відзначив, що завдяки зусиллям українських дипломатів Україну підтримали понад 100 країн світу. Однак, за словами посла, цього не достатньо. «Сприяння на державному рівні є дуже важливим для нас, але необхідно мати підтримку громадянського суспільства інших країн. І в цьому процесі ключову роль має відігравати кожен із нас, а особливо молодь», – вважає Андрій Богданович.

Андрій Дешиця поділився з присутніми спогадами про роботу в Міністерстві, відзначивши важливість прийнятих новоствореним урядом державотворчих рішень після перемоги революції Гідності. Водночас він наголосив на вагомості змін інформаційної роботи дипломатичної служби, які запровадив Данило Лубківський.

Андрій Богданович розповів про план діяльності та свої перші кроки на посаді Надзвичайного і Повноважного Посла України в Польщі. Зокрема, посол має на меті не лише лобювати наміри входження нашої держави до Європейського Союзу, а й виявляти підтримку євроінтеграційних планів України з боку Польщі шляхом передавання позитивного досвіду. Важливими акцентами діяльності Андрія Дешиці на посаді Посла стане регіональна безпека та поєднання громадянських суспільств України й Польщі, щоби, за словами дипломата, «наше минуле не перешкоджало будувати майбутнє». Одним із напрямів реалізації планів Надзвичайного і Повноважного Посла України в Польщі стане, зокрема, налагодження системної академічної співпраці обох держав.

Згодом, спілкуючись зі студентами, Андрій Дешиця поділився секретами успішної кар'єрного зростання та фахового становлення майбутніх дипломатів, міжнародних економістів і юристів, наголосивши на важливому аспекті – необхідності комунікації «як із колегами, так і зі зовнішнім світом, умовою якої є перфектне знання іноземної мови».

Після зустрічі з представниками академічної спільноти Університету Андрій Дешиця відповів на запитання журналістів. Під час брифінгу Надзвичайний і Повноважний Посол України в Республіці Польща наступного тижня відвідує до Варшави, де чекатиме на вручення вірчих грамот. «Вручення вірчих грамот передусім буде залежати від протоколу Міністерства закордонних справ Польщі та канцелярії Президента Республіки Польща. Я готовий це зробити якнайшвидше. Планую наступного тижня відбутися до Варшави й очікувати на дату вручення вірчих грамот», – сказав Андрій Дешиця.

Нагадаємо, що Указ про призначення Андрія Дешиці Послом України в Польщі Президент України Петро Порошенко підписав 13 жовтня 2014 року.

Тетяна Шемберко
Фото Олега Вівчарика

Володимир В'ятрович: «Тоталітаризм не зникає безслідно, він може взяти реванш»

З відкритою лекцією на тему «(Не)подоланий тоталітаризм. Український урок» виступив в Університеті випускник історичного факультету, директор Українського інституту національної пам'яті Володимир В'ятрович.

За словами декана історичного факультету Романа Шуста, Володимир В'ятрович свого часу був старанним студентом. «Як громадський діяч був активним учасником обох революцій – Помаранчевої та Гідності, а як дослідник відкрив для істориків архів, яким ми тепер користуємось», – зазначив Роман Мар'янович, представляючи гостя.

Екскурсом в історію становлення радянського режиму на теренах України розпочав свій виступ перед студентами Володимир В'ятрович. Стисло характеризуючи механізми й інструменти репресивного апарату тоталітарної системи у різні періоди СРСР, дослідник розмірковував над питанням: яким чином подолати наслідки страшного спадку? Він наводив приклади країн Центральної та Східної Європи, яким це успішно вдалося.

Суспільно-політичні реалії української дійсності впродовж 23 років незалежності держави значною мірою визначались тоталітарним радянським минулим. Те, що злочини людиноненавистницького режиму ми не засудили в політико-правовому полі, не покарали злочинців,

відповідальних за Голодомор, масові репресії і злочини системи, спричинили деформації демократичного розвитку України. Еклектична модель історичного минулого часів президентства Леоніда Кучми та Леоніда Кравчука, коли до старої радянської конструкції частково вмонтовували нові національні віяння, розвивала, на переконання Володимира В'ятровича, так звану шизофренію. Парадоксально, коли школярі з підручників довідувались про злочини Володимира Леніна і водночас йшли до школи вулицею, названою його іменем, повз пам'ятник «вождю світового пролетаріату».

Люстрацію, очищення влади, за прикладом держав Східної і Центральної Європи, в Україні також не проводили, відтак не було й історичної політики в державі. Стара радянська номенклатура, котра залишилась при владі, робила все, щоб знищити докази своєї провини. Як наслідок – ми втратили чимало архівних документів, насамперед датованих 60-80 роками ХХ ст., які знищували, викрадали або вивозили до Російської Федерації.

Доповідач підкреслив, що кардинальна зміна в історичній політиці відбулася після перемоги Помаранчевої революції за часів Віктора Ющенка. Розсекречення архівів КДБ – перший, але вкрай важливий крок для реформування держави.

Оскільки за грифами секретності у спецфондах приховували злочини радянської влади та механізми їхньої реалізації, оприлюднення архівних документів є запобіжником, який не допустить повторення минулого в майбутньому.

«Тоталітаризм не зникає безслідно, – наголосив Володимир В'ятрович, – Він може підняти голову й взяти реванш». У той час, коли в Україні заснували Український інститут національної пам'яті, увічнювали в Меморіалі пам'ять жертв Голодомору, демонтовували пам'ятники радянського минулого, у РФ навпаки: закривали архіви, цензурували теми досліджень, ресталінізовували країну.

Політика пам'яті часів Віктора Януковича наслідувала політику Кремля. Після 2010 року в нас також почали обмежувати доступ до архівів, директором Інституту пам'яті призначили комуніста, цензурували шкільні підручники з історії. Доповідач підкреслив, що повернення до інструментів минулого в політиці спричинило неконституційне посилення повноважень Президента, суди перетворилися на інструмент розправи над опозицією і щораз більше нагадували «трійки» НКВС. Разом із обмеженням свободи слова та громадської активності зростали революційні настрої в суспільстві. Адже, як іронічно зауважив Воло-

димир В'ятрович, навівши цитату нашого колишнього Президента: «Україна – не Росія».

На переконання лектора, восени 2014 року ми пройшли «пришвидшений курс сталінізму», який зібрав страшні жнива – Герої Небесної Сотні, тисячі покалічених і зниклих безвісти. «Історія – сувора вчителька, вона повторює урок, якщо ми його не засвоїли», – наголосив Володимир В'ятрович.

Нині молодь зі зброєю в руках на південно-східному кордоні боронить незалежність Української держави. На переконання лектора, Володимир Путін уже сьогодні програв війну в українському підручнику з історії, адже виросло нове покоління українців, яке не мислить себе поза Україною, а її – поза Європою. «І воно переможе Путіна, оскільки він живе минулим, а ми – майбутнім», – оптимістично ствердив Володимир В'ятрович.

Далі зустріч відбувалась у форматі діалогу. Гість відповідав на запитан-

ня щодо уточненої кількості жертв Голодомору; списків агентів КДБ, завербованих в Україні; універсального рецепту подолання спадку тоталітарного минулого; протидії інформаційній війні, яку проводить РФ проти нашої держави; люстрацію та нещодавно прийнятий закон «Про очищення влади» тощо.

Наостанок Володимир В'ятрович наголосив, що роль громадських організацій і їх активна участь у суспільно-політичному житті країни, контроль органів влади на всіх рівнях і ретельна робота кожного на своєму місці – це єдиний спосіб завершити революцію Гідності й не змарнувати її здобутків. А найважливіше – не розтратити соціального капіталу, закумульованого на Майдані, – максимального ступеня довіри один до одного. Бо запорука великого майбутнього – моральна довіра суспільства до влади й влади до громадян.

Анастасія Коник
Фото Олега Вівчарика

«Ваша робота повинна приносити користь людям», – Віктор Корсун

том, який потребує практичного втілення. Не бійтесь себе рекламувати, змінюйтесь, поки є час і шанси, орієнтуйтеся лише на успіх, не уникайте конкуренції – і це дасть бажаний результат».

У своїй презентації дослідник зацентрував увагу на проблемах процесу комерціалізації, а також на питаннях створення спільно з інвесторами стартапів компаній в Університеті. На завершення Віктор Корсун дав кілька порад щодо успішного розвитку освіти й науки в Україні: «Не позбавляйтесь старих засад і методик, доки не з'являться натомість нові! Починайте створювати нове! Навчайтесь від успішних! Необхідно обирати такі проекти, які допомагають людям, наприклад, зі сфер відновлювальної енергетики, медицини, діагностики, сільського господарства, безпеки й охорони. Зосереджуйте увагу на мультидисциплінарних курсах: біоінформатика, біохімія, мікробіологія, біоінженерія тощо. Безперечно, що процес реформування є двостороннім і передбачає взаємоузгоджену діяльність науковця, спеціаліста, з одного боку, та роботу адміністрації закладу, з іншого». Що ж до адміністративної підтримки, то американ-

ський спеціаліст виділив такі основні моменти: необхідно створювати офіси з трансферу технологій у всіх технічних університетах та інститутах, проводити тренінги щодо права інтелектуальної власності, виділяти кошти на міжнародне патентування, сформувати перспективну зарплатну систему для молодих кадрів, реалізовувати бізнес-проекти спільно з інвесторами. Віктор Корсун зацентрував на необхідності вивчення або вдосконалення до належного рівня англійської мови, а також на вільному володінні комп'ютерною технікою.

Проректор з наукової роботи, член-кореспондент НАН України, професор Роман Гладішевський подякував Вікторові Корсуну за змістовну й пізнавальну презентацію і додав, що, володіючи значним інтелектуальним потенціалом, Львівський національний університет імені Івана Франка повинен розглядати можливості впровадження таких проектів, стартапів, що, безперечно, викличе зацікавлення в молоді та зменшить міграцію кадрів за кордон».

Уляна Барановська
Фото Олега Вівчарика

Американський менеджер з наукових досліджень Віктор Корсун зустрівся з представниками Університету й поділився особистим досвідом і цінними порадами щодо питання комерціалізації наукових досліджень.

Американський фахівець, який уже 8 років працює в Українському науково-технологічному центрі, вказав на основні проблеми українського суспільства, що є наслідком втрати лідерських позицій нашої науки у світі. «Віра, ентузіазм і робота лежать в основі будь-якої людської діяльності та є запорукою успіху. Пам'ятайте, що ваша робота повинна приносити користь людям», – сказав Віктор Корсун. Він представив успішні моделі стартапів ре-

алізованих в американському суспільстві, які й зараз приносять своїм розробникам значні прибутки.

«Перед вами сьогодні постає завдання – зробити Україну лідером у сфері науки, освіти й інновацій. Адже саме якісна освіта передбачає створення нових високотехнологічних робочих місць, що привабить європейських та американських інвесторів», – розповів експерт.

Доповідач запропонував траєкторію розвитку ВНЗ, в основі якої лежить правильна модель стратегічного росту: «Що довше ви зволькаєте, тим складніше буде почати реалізацію будь-якого проекту. Українська наука володіє безмежним натуральним ресурсом – інтелек-

Кафедра фізіології людини і тварин. Крізь призму віків

безперечно, негативно відбилася на розвитку фізіології в Університеті.

Справжній розквіт фізіології розпочався лише після 1894 року, коли на новостворену кафедру фізіології був запрошений Адольф Абрахам Бек. Випускник Ягеллонського університету, людина надзвичайно широкої ерудиції, яка заклала основи фізіологічних досліджень у Львові. Справжній світоч науки.

Є такий метод дослідження кори великих півкуль головного мозку, який надзвичайно популярний у фізіології та медицині і має назву електроенцефалографія – неінвазивний метод аналізу функціонального стану мозку за допомогою запису його електричної активності з інтактною поверхні голови. Так ось, загальноновизнане авторство відкриття електричної активності мозку належить двом винахідникам – Річардові Катону (1875) і Адольфу Беку (1890). Це майже детективна історія. На працю британця Катона свого часу ніхто не звернув увагу і Бек повторно відкрив та описав цей феномен. Крім того, беззастережний пріоритет Бека полягає в реєстрації зменшення фонові електричної активності кори під впливом сенсорної стимуляції – у відповідь, наприклад, на розплющування очей. Він був першим, хто описав це явище, яке згодом назвали десинхронізацією і без якого з'ясувати механізм виникнення електричної активності головного мозку було б неможливо. Але це далеко не всі заслуги Бека в науці. Він насправду був людиною енциклопедичних знань та зацікавленості у фізіології.

Після виокремлення медичного та фармацевтичного факультетів у Львівський медичний інститут та утворення біологічного факультету в Університеті була започаткована

1944 року нова кафедра фізіології тварин, яку згодом перейменували у кафедру фізіології людини і тварин. Отже, у нас цього року ще один ювілей, який співпадає з ювілеєм факультету.

Спочатку новоствореною кафедрою завідував доцент Георгій Попов, згодом – професор Петро Никифоровський і доцент Іван Медяник. Але справжнє піднесення на кафедрі відбулося за керівництва (з 1960 по 1991 р.) професора Ірини Шостаковської. Власне з її приходом «з 1958 р. на кафедрі була розроблена проблема обміну речовин залозистих тканин при різному їх функціональному стані», що згодом трансформувалося в загальноновизнану наукову школу «Біоенергетики та електрофізіології секреторних клітин». Вихованцями цієї школи є доценти Ганна Старостюк, Степан Гордій, Марія Гальків, Федір Музика, Мирослава Гриньків, Любомир Вовканич, Дзвенислава Бергтраум, професори Михайло Тимочко, Леонід Дубицький, Микола Доліба, Наталя Кургалюк, кандидати наук Оксана Горинь, Марко Ватаманюк, Богдан Лутовий, Ольга Ларіна, Ольга Копач, Тетяна Чорна та десятки інших. Це крім тих, хто зараз працює на кафедрі – 4 докторів наук, професорів і 5 кандидатів наук.

Окрема сторінка історії пов'язана з іменем професора Мирона Клевця. За порадою професора Ірини Шостаковської він розпочав на кафедрі дослідження електрофізіологічних властивостей секреторних клітин травних залоз і досяг у цьому значних успіхів. Встановив величину мембранного потенціалу багатьох типів секреторних клітин і його залежність від іонних градієнтів, виміряв електричний опір та ємність плазматичної мембрани, виявив електрогенний

ефект натрій-калієвої помпи. Він дослідив також роль катіонів кальцію, температури та кислотності в регуляції іонної проникності плазматичної мембрани. Він ідентифікував і дослідив властивості різних типів іонних каналів плазматичної мембрани багатьох типів. Досить ґрунтовними були дослідження каналів витоку, які значною мірою випередили час і залишаються за новизною та використаними методами актуальними й до сьогодні.

З жовтня 2010 р. завідувачем є професор Володимир Манько. На кафедру прийшли й молоді, сповнені сил і бажання творити вихованці школи – доценти Оксана Іккерт, Тетяна Король і Соломія Бичкова. На той час опубліковано підручник «Фізіологія людини і тварин (фізіологія нервової, м'язової і сенсорних систем)» (Львів, 2011; 2012). Виходить з друку монографія Володимира Манька «Системи транспортування Са²⁺ у секреторних клітинах екзокринних залоз» (Львів, 2011). Крім дослідження іон-транспортальних систем на кафедрі інтенсивно продовжує розвиватися і біоенергетичний напрям. І, що цікаво, чи не вперше за всю історію школи виникли передумови для об'єднання цих двох напрямів. Зокрема, значні зусилля були спрямовані на розроблення методів дослідження дихання мітохондрій *in situ* у реальному часі. Власне такий підхід необхідний для з'ясування механізмів взаємозгодженості і взаємозалежності цих двох фундаментальних функцій секреторних клітин в умовах, максимально наближених до природних. Ці дослідження лягли в основу кандидатських дисертацій Ольги Великопольської, Богдана Манька й Анни Котлярової. Завершує дисертацію Володимир Мерлавський. Працює на кафедрі і професор Наталія Федірко, яка спрямувала свою наукову діяльність на дослідження Са²⁺-транспортальних систем секреторних клітин слинних залоз. У 2012 р. на кафедру зі США повернувся професор Андрій Бабський. Дослідження, які він проводив в американський період, були узагальнені в монографії «Функціональний стан клітин та вміст Na⁺ за умов гіпоксії та канцерогенезу» (Львів, 2014). З його поверненням кафедра пов'язує надії на активізацію робіт у галузі фізіології та біоенергетики тканинних новоутворень.

Кафедра фізіології людини і тварин у рамках наукової школи «Біоенергетика та електрофізіологія секреторних клітин» забезпечує формування фундаментальних уявлень про функціонування та метаболічне забезпечення секреторних клітин травних залоз, що має важливе значення для медицини, фармакології, ветеринарії, а також готує фахівців для потреб різних наукових і медичних установ України та світу. Бо що більше наукова школа віддає, тим сильнішою вона є. Що далі роз'їжджаються її учні, тим більшою вона стає. У цьому – значення кафедри для суспільства і гарантія соціального запиту на її існування.

Володимир Манько,
завідувач кафедри фізіології
людини і тварин

Історія фізіології у Львівському університеті нерозривно пов'язана зі становленням медичного факультету. І це повністю виправдано, бо фізіологія людини і тварин є теоретичною основою медицини. Ідентифікувати, встановити причини хвороби та провести ефективне лікування, що є важливо для медицини й ветеринарії, неможливо без фізіологічних знань про функціонування тих чи інших систем організму. Тому, власне, після відкриття медичного факультету в Університеті на цьому факультеті була започаткована 1784 року кафедра фізіології чи, як її тоді називали, кафедра фізіології з вищою анатомією. Тобто, цього року ми святкуємо досить поважний ювілей – 230 років викладання фізіології у Львівському університеті. Небагато кафедр Університету можуть похвалитися

такою річницею. Та й в Україні це найдавніша кафедра фізіології.

Правда, доля медичного факультету, а відтак, і кафедри фізіології була не такою вже й однозначною. 1805 року медичний факультет був формально вилучений зі складу Львівського університету і перетворений у Хірургічні студії, а згодом – у Медико-хірургічний інститут, який проіснував до 1874 року і залишався фактично складовою частиною Університету. Професори цього закладу зберігали за собою звання професорів Університету з усіма привілеями, але отримували вдвічі меншу платню і не мали права присвоювати ступінь доктора медицини. А після 1874 року протягом двадцяти років «відсутності» тривала епопея щодо відновлення медичного факультету у складі Львівського університету. Це все,

Історія Зоологічного музею Львівського університету

Перші відомості про існування великого Кабінету натуральної історії при Львівському університеті належать до 1784 року, коли Університет зайняв великий комплекс будівель після Тринітарів, наприкінці вулиці Краківської, розташований перед краківською брамою: «Nadto było tu 20 sal, wielki Gabinet historyi naturalnej». Перша згадка про завідувача Кабінету датована 1805 року. Ним був професор Бальтазар Гакет.

1816 року на роботу до Університету прийшов професор Франц Дівальд, завдяки якому 1823 року для Кабінету натуральної історії отримано деякі дублети з імператорських колекцій у Відні. Крім того, було видано розпорядження урядом краю, лісів, гір та іншим надсилати цікаві природничі знахідки до колекцій Кабінету.

Пізніше кафедрою і музеєм керував професор Михайл Штекер, який систематизував й інвентаризував 8000 предметів.

Під час листопадового повстання 1848 р. згорів університетський будинок.... Тому в січні 1850 року університет мав 13 приміщень, де був розташований Кабінет натуральної історії.

У 1851 році Університет перенесли в будівлю на вулиці Святого Миколая (нині – Грушевського, 4).

1852 року на філософському факультеті Львівського університету було створено кафедру зоології, завідувачем якої був Максиміліан Шмідт. Серед наукових інститутів другої половини 50-х – початку 70-х років XIX ст. був і Зоологічний музей.

Практично півстоліття Кабінет натуральної історії слугував доброю навчальною та науковою базою, але колекції його поповнювалися лише випадковими надходженнями у вигляді подарунків. Ситуація змінилася з приходом на роботу до Львівського університету видатного вченого, професора Бенедикта Дибовського. Працюючи на посаді завідувача кафедри зоології, він одночасно керував і Кабінетом, де й розмістив свої численні збори, які привіз із Далекого Сходу, Камчаткі, Східного Сибіру й інших місць. За клопотанням Б. Дибовського і відповідно до наказу Ректора Університету від 25.02.1885 р. для створення Зоологічного музею до Кабінету натуральної історії було передано три зали і коридор. Таким чином, для експозиції було отримано цілих п'ять залів. Музей успішно розвивався, а колекції поповнювалися шляхом збору експонатів під час експедицій, подарунків від різних осіб та учнів Дибовського, його наступників.

1889 року музей отримав у подарунок від графа Дідушицького колекцію мушель морських молюсків, чим збагатив свої збори. Наукові дослідження на той час велися в тісній співпраці з Інститутом океанографії в Монако і першими європейськими Біологічними станціями в Неаполі та Трієсті. Наприкінці XIX – початку XX ст. музей збагатився мушлями молюсків, різноманітними голкошкірими та рибами з Червоного, Адріатичного та Середземного морів, зібраними експедицією принца Монако і працівниками біологічних станцій протягом 1886-1903 рр.

У 1904 р. музейні колекції збагатилися одним із найцінніших своїх експонатів – скелетом Стеллерової корови, винищеної людьми до 1768 р. Скелет був отриманий від вдячних Б. Дибовському за безкоштовне лікування мешканців о. Берінга. У музеях світу зараз зберігаються всього 27 таких скелетів.

На початку XX ст. завдяки значному науковому підйому фонди Зоологічного музею було поповнено колекціями цикад і клопів Е.-Ф. Гермара, метеликів Європи О. Штодінгера. У 1935-1936 рр. професор Ян Гіршлер здійснив експедицію в Ліберію і збагатив музей зоологічними зразками з Африки.

Під час Другої світової війни Зоологічний музей пережив часи запустіння. Були обмежені всі роботи з колекціями, що призводило до недогляду та руйнування останніх. Відновлення діяльності Університету, а відповідно й Музею, розпочалося відразу ж після звільнення Львова, активізувалися роботи зі збору колекцій у Карпатах, Криму та на Поліссі.

Повноцінна робота відновлюється 1 квітня 1951 р., коли згідно з наказом Ректора Університету, професора Є. Лазаренка призначено День відкритих дверей у Зоологічному Музеї.

У 1952 р. музей отримав унікальний подарунок від Марії Водзіцької, дружини відомого львівського мандрів-

11 лютого 2004 р. згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України № 73-Р до реєстру об'єктів, що становлять Національне надбання було внесено «Наукові фонди та музейну експозицію Зоологічного музею Львівського національного університету імені Івана Франка».

ника Єжи Водзіцького, яка передала колекцію африканських тварин і рогів антилоп, зібрану чоловіком протягом 1909-1910 рр. на території Східної Африки, а також колекцію рогів козлів і баранів із Тянь-Шаню (1913 року).

Упродовж 1944-1970 років завідувачем кафедри зоології, професор В. Здун на території західних областей України зібрав колекції прісноводних молюсків. Перші офіційні експедиції було започатковано у травні 1953 р.,

зокрема у Дрогобицькій і Львівській областях.

1955 року професор Ф. Страутман та член-кореспондент АН УРСР Є. Лазаренко звертаються в Управління китобійної флотилії «Слава» до капітан-директора О. Соляника з проханням знайти для музею скелет одного з видів китів, і 1956 року музей отримує – скелет кашалота.

У 1957-1962 рр. – експедиції у Крим, в Карпати і Закарпаття, Волинь і Тернопільщину, на Кавказ, у Туркменію. 1966 р., знову відбулися експедиції на Кавказ, у Крим та Карпати. У 1972 р. – на територію Таласького Алатау, а протягом 1974-1997 рр. – у Казахстан, на Алтай, у Курган і Ханти-Мансійськ.

Найвідоміші постаті, які поповнили на той час фонди музею стали: професор Ф. Страутман і доцент Н. Сребродольська (іменні колекції), доцент Н. Полушина, старший науковий співробітник В. Туркевич. Зоологічні зразки зібрано у Прикарпатті, Карпатах, Закарпатті, на Поліссі та Волино-Поділлі, у Запорізькій, Одеській та Ворошиловградській областях (нині

Луганська), в Криму і на Кавказі, в Казахстані й Туркменії, Росії та Монголії.

У 70-80-і рр. XX ст. музейні колекції збагатили прекрасними метеликами з Японії, Далекого Сходу, Паміру, Кавказу й Австралії.

Станом на початок 1997 р. в музеї здійснено спробу провести огляд та інвентаризацію всіх музейних предметів. Процес повної інвентаризації триває й до нині. Протягом перших 10 років оглянуто, впорядковано і внесено зміни в експозиції всіх залів музею.

1999 року учасники чергового засідання Ради музею обговорювали питання публікації першого за історію його існування каталогу колекцій, зокрема «Рідкісних та червонокнижних тварин колекцій Зоологічного музею».

У жовтні 2001 р. відбулося засідання Ради музею, яке рекомендувало до друку другий каталог... У 2003 р. довідкова інформація про Зоологічний музей була включена до 9-го видання Каталогу музеїв світу (Лейпциг, Німеччина) і з того часу щорічно публікується в кожному наступному виданні. У тому ж році опис орнітологічної колекції музею ввійшов до огляду основних Європейських колекцій птахів.

27 грудня 2012 р. наказом № 189 Управління культури Львівської обласної державної адміністрації, Зоологічному музею Львівського університету присвоєно звання «Народний музей».

У квітні 2003 р. музей відвідала комісія з Державного комітету архівів України, яка перевірила стан збереження та обліку документів музею, оглянула умови збереження музейних предметів. Висновки комісії щодо роботи нашого музею, були позитивними.

11 лютого 2004 р. згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України № 73-Р до реєстру об'єктів, що становлять Національне надбання було внесено «Наукові фонди та музейну експозицію Зоологічного музею Львівського національного університету імені Івана Франка».

2005 року орнітологічну та малакологічну колекції Музею поповнили цікавими зборами з Північно-Східної Африки (Середньої Дельти Нілу) та зборами з Луганського степового заповідника.

Музей, як державну установу, з природничим профілем, зареєстровано при Управлінні культури і туризму Львівської обласної державної адміністрації системи Міністерства культури і туризму України 2007 року.

Завдяки польовим виїздам доцента кафедри зоології Ігоря Дикого на Українську Антарктичну станцію Академік Вернадський 2007 року, музейну колекцію поповнили 335 зразків з Антарктики.

Сьогодні колекції Зоологічного музею ЛНУ ім. Івана Франка налічують близько 180 тисяч зразків світової фауни. 27 грудня 2012 р. наказом № 189 Управління культури Львівської обласної державної адміністрації, Зоологічному музею Львівського університету присвоєно звання «Народний музей».

*Ігор Шидловський,
завідувач Зоологічного музею*

Традиції викладання історії у Львівському університеті

з приписами освітнього статуту ордену єзуїтів «Ratio Studiorum» (на основі якого діяв Університет), історію як самостійну дисципліну не викладали. Студенти розглядали історичну проблематику лише опановуючи мовні курси та риторичні читали праці Катона, Цицерона, Цезаря, Салюстія, Плутарха та інших античних авторів. Натомість 1739 р. під впливом інтелектуальних віянь епохи Просвітництва історію у Львівському університеті визнали окремим навчальним предметом.

II. 230-річчя від заснування у Львівському університеті перших кафедр історичного спрямування. У 1784 р. на тодішньому філософському факультеті відкрили дві історичні кафедри – загальної історії (1784–1920) та допоміжних історичних наук (1784–1818).

III. 145-річчя від початку педагогічної діяльності Францішека Ксаверія Ліске у Львівському університеті. Цей видатний польський історик, майбутній професор кафедри загальної історії свою першу лекцію на тему «Новітня історія Франції: від Липневої революції 1830 р. до Наполеона III у 1852 р.» як приват-доцент для студентів філософського факультету прочитав у 1869 р. Наголосимо, що Ф. К. Ліске був ініціатором створення Академічного гуртка історії Львівського університету (1873), Історичного товариства у Львові (1886), наукового часопису «Kwartalnik Historyczny» (1887). Учнями й послідовниками ученого були: Освальд Бальцер, Тадеуш Войцехов-

ський, Броніслав Дембінський, Фридерик Папé, Александер Семкович, Станіслав Смолька, Людвік Фінкель, які згодом стали професорами Львівського університету.

IV. 120-річчя від початку викладання Михайла Грушевського у Львівському університеті. У 1894 р. на філософському факультеті створили кафедру всесвітньої історії зі спеціальним оглядом Східної Європи – першу україномовну кафедру історичного спрямування. Її професором упродовж 1894–1914 рр. був Михайло Грушевський, учень видатного українського історика Володимира Антоновича. Саме у львівський період він розпочав працю над «Історією України-Руси», сформував власну наукову школу (серед учнів М. Грушевського – такі викладачі історичного факультету Львівського університету, як Іван Крип'якевич, Мiron Кордуба, Омельян Терлецький, Іван Шпитковський).

Отже, ці дати (1739–1784–1869–1894–1939) є символічними на шляху розвитку історичної освіти й науки у Львівському університеті, адже знаменують ключові події для усвідомлення тягlosti між сучасним історичним факультетом і тією традицією історичних студій, яка існувала у навчальному закладі в різні періоди. Проте історія (у розумінні як життєвих подій, так і науки) завжди рухається вперед. І впродовж 75 років існування історичного факультету в розвитку історичних студій у Львівському університеті були різноманітні

тенденції. З'являлися нові викладачі, які засновували наукові напрями та школи. Змінювалися покоління, представники яких засвоювали знання, набуті попередниками, та привносили нове в дослідження й викладання історії.

Нині на факультеті є дев'ять кафедр: давньої історії України та архівознавства; новітньої історії України; історії середніх віків і візантиністики; історії Центральної та Східної Європи; нової та новітньої історії зарубіжних країн; історичного краєзнавства; археології та спеціальних галузей історичної науки; етнології; історії та теорії соціології. До структури факультету входять також кабінет спеціальних історичних дисциплін, Археологічний музей, навчально-методична лабораторія та лабораторія соціологічних досліджень. З історичним факультетом надзвичайно тісно співпрацюють три наукові інститути Львівського університету: історичних досліджень, археології та славистики.

Свідомі того, що на шляху розвитку української історичної освіти й науки буде ще багато важких випробувань, які неодмінно потрібно здолати. Упевнені ж, що значний внесок у цей процес зроблять історики Львівського університету – одного з провідних інтелектуальних центрів, який береже традиції та відкритий для новацій.

Роман Шуст,
декан історичного факультету

Цього річчя історичний факультет святкує своє 75-річчя від часу заснування. Саме впродовж жовтня–грудня 1939 р. було виокремлено структурні підрозділи історичного спрямування тодішнього гуманітарного факультету в історичний. Проте традиції викладання та навчання історії в Університеті сягають

часів його заснування. Упродовж цієї багатовікової історії – 1661–1939 рр. можна виокремити ще декілька віх, пов'язаних із ювілейними датами.

I. 275-річчя з часу впровадження до навчальної програми Львівського університету історії як окремої дисципліни. Упродовж другої половини XVII – першої третини XVIII ст. згідно

Сторінки історії факультету (до 10-річчя факультету культури і мистецтв)

Факультет культури і мистецтв – наймолодший у Львівському університеті, адже був створений десять років тому відповідно до Наказу Ректора № 632 від 26 березня 2004 року. Та історія мистецької освіти в Університеті має понад столітню історію: 1912 року професор Адольф Хибінський заснував один із перших в Європі Інститут музикології Університету ім. Яна Казимира. Його майже тридцятилітня діяльність (до вересня 1939 р.) не тільки заклала основи музикології як університетської дисципліни, музикознавчої періодики та публіцистики, а й виховала цілу плеяду українських і польських учених, які сформували провідні напрями музично-теоретичних та історичних досліджень, етномузикології, органології, філософії музики тощо

Відродження мистецької освіти в ЛНУ ім. Івана Франка розпочалося 1999 року, коли за наказом Ректора у складі філологічного факультету було відкрито кафедру театрознавства та акторської майстерності, яку очолив професор, академік НАМ України, народний артист України, лауреат Національної премії України ім. Тараса Шевченка, провідний майстер сцени Національного академічного українського драматичного театру ім. Марії Заньковецької Богдан Козак. Цього ж року в межах філологічного факультету було створено кафедру книгознавства, бібліотекознавства і бібліографії, завідувачем якої була заступник директора Національної бібліотеки НАН України ім. Василя Стефаника, кандидат філологічних наук, доцент Ольга Колосовська.

2002 року заснували кафедру режисури (з 2010 року – кафедра режисури та хореографії). До керівництва кафе-

дрою запрошено художнього керівника Львівського національного академічного українського драматичного театру імені Марії Заньковецької, професора, народного артиста України, лауреата Національної премії України ім. Тараса Шевченка Федора Стригуна.

До вже існуючих трьох кафедр новоствореного факультету 2005 р. додалася кафедра музичного мистецтва, викладачі якої готують фахівців за напрямом «Музичне мистецтво» (музична педагогіка і виховання). Цю кафедру незмінно очолює кандидат педагогічних наук, доцент Ельвіра Тайнень.

2011 року на факультеті відкрито три нові кафедри – музикознавства (завідувач кафедри – доктор мистецтвознавства, професор Юрій Медведик), філософії мистецтв (завідувач кафедри – доктор мистецтвознавства, професор Олександр Козаренко) та хорового співу (завідувач кафедри – професор, народний артист України Василь Яциняк).

У червні 2013 року до складу факультету культури і мистецтв як окремий структурний підрозділ введено навчально-професійний театр «Просценіум», що став базою для підготовки майбутніх акторів і режисерів (художній керівник театру – Заслужений діяч мистецтв України, кандидат мистецтвознавства Ірина Волицька, директор – Ольга Савченко). Для потреб театру цього ж року передано розкішну споруду на вул. Фредра, 1 із бароковим залом, аудиторіями та репетиціями, де займаються студенти-актори та хореографи.

Окрім семи кафедр та навчально-професійного театру «Просценіум», на факультеті культури і мистецтв існують музичний кабінет з багатого колекцією інструментів, навчальної,

спеціалізованої та художньої літератури; комп'ютерний клас, що забезпечує навчальний процес необхідною мультимедійною апаратурою.

Окрасою факультету є Меморіальний музей Філарета Колесси, оновлений 2005 року, аудиторії імені Леся Курбаса та імені Адольфа Хибінського, погруддя Філарета Колесси (скульптор – П. Чайка) та меморіальна таблиця Анатолію Кос-Анатольському (скульптор – В. Лобурак) – видатному композиторові й випускнику юридичного факультету Університету 1931 р., встановлена 1 грудня 2013 року до 30 річниці від його смерті у фойє корпусу факультету, що на вул. Валовій, 18.

Особливими акустичними якостями відзначається Концертна зала імені А. Кос-Анатольського, прикрашена портретом композитора, який подарувала Спілка композиторів України чоловічому хору «Буревісник» з нагоди 75-ліття його патрона.

Унікальним структурним підрозділом факультету є створена 2001 року з ініціативи Ректора професора Івана Вакарчука редакція журналу «Просценіум», який за роки свого існування став провідним театрознавчим часописом України.

2013 року започатковано видання «Львівсько-Ряшівських наукових зошитів» спільно з Ряшівським університетом (Республіка Польща). Перший номер видання, присвячений життєдіяльності видатного педагога ХХ ст. Януша Корчака, вийшов друком на початку 2014 року у Львівському університеті. Другий номер, який висвітлює проблеми арт-терапії, готується до друку у Ряшівському університеті. Ще один спільний проект – підготовка до друку збірки «Сприйняття мистецтва та його роль на формування особистості та

суспільного етосу» (видання отримало грант Міністерства освіти Польщі), авторами якої є українські та польські науковці.

Особливістю діяльності факультету творча робота, зосереджена не тільки в класі за спеціальністю (акторська майстерність, сценічна мова, хореографія, інструментальна гра – сольна й ансамблева, вокал, диригування, хорова спів). Вершиною індивідуальних зусиль студентів стають спільні гала-концерти, які готують усі «виконавські» кафедри факультету до відзначення Шевченкових і Франкових днів, Міжнародних днів музики й танцю, окремих пам'ятних дат. З останніх загальноуніверситетських акцій слід згадати концерти з нагоди 200-ліття Тараса Шевченка, 125-ліття Василя Барвінського, 170-ліття Миколи Лисенка, 30-ліття смерті Анатолія Кос-Анатольського.

Окрасою факультету є солісти (асистенти Іванна Штурмак, Олеся Бубела) та художні колективи – мішаний хор (керівник – старший викладач Марія Камінська), камерний оркестр (керівник – професор Георгій Павлій, асистент Євгенія Скрипченко), ансамбль народних інструментів (керівник – асистент Олег Довгаль), капела бандуристів (керівник – асистент Ольга Гріб).

Особливо обдаровані студенти стають лауреатами всеукраїнських і міжнародних театральних, хореографічних і музичних фестивалів. Серед переможців – лауреат Міжнародного конкурсу ім. Миколи Лисенка 2012 р. Андрій Стецький (баритон), який закінчив клас народного артиста України, професора Богдана Базиликута. Неодноразовими лауреатами всеукраїнських конкурсів читців ставали студенти заслуженої артистки України доцента Олени Баші.

Акторський курс під керівництвом заслуженої артистки України, доцента Людмили Колосович став лауреатом Міжнародного театрального фестивалю. «Коломийські представлення» (2012 р.). Група студентів-хореографів під керівництвом заслуженого діяча естрадного мистецтва України, доцента Олександра Плахотнюка була відзначена на міжнародних фестивалях «Два дні і дві ночі нової музики в Одесі» та «Варшавські дні танцю» 2013 року.

Тільки у 2013–2014 н.р. студенти та викладачі факультету взяли участь у 27 святкових вечорах, концертах, зустрічах, конкурсах, фестивалях як в Україні, так і за кордоном.

Олександр Козаренко,
декан факультету культури і мистецтв

Правничча школа Університету

Крізь призму традицій і новацій

«Ті суспільно-політичні події, очевидними яких ми є, демонструють прагнення українців до утвердження європейських і загальнолюдських цінностей – гідності і права на майбутнє. У час, коли відбуваються трансформаційні процеси в Україні, суспільство вимагає від правників професійно гідної поведінки», – звернувся з вітальним словом до учасників урочистостей з нагоди Дня юриста декан юридичного факультету, професор Андрій Бойко.

Історія формування й становлення правничої школи Львівського університету сягає 1784 р., коли імператор Йосиф II підписав диплом про відновлення Університету в складі чотирьох факультетів: філософського, теологічного, медичного та юридичного. Саме наприкінці жовтня ми відзначаємо 230-ліття від часу заснування юридичного факультету.

«Тоді, коли суспільство цього дуже потребувало, саме правники обстоювали права українців. Саме у Львівському університеті була сформована правничка еліта, навколо якої гуртувалися інтелектуали. Саме у Львівському університеті починалася українська правничка освіта й наука. Саме у Львівському університеті з'явилися перші українськомовні підручники для правників», – емоційно розповів професор Андрій Бойко про основні віхи історії формування правничої школи.

Упродовж XVII – XXI ст. факультет розвивався переважно в контексті становлення юридичної освіти на рівні тогочасних європейських держав. Домінуючою ідеєю було верховенство права. Відтак, правничка школа Львівського університету довела, що по праву належить до кращих правових шкіл Європи. Новітній виток розвитку правничої традиції, за словами декана юридичного факультету, розпочався за часів незалежної Української держави.

«Сподіваюся і вірю, що вихованці правничої школи Франкового університету дуже добре усвідомлюють велику суспільну значущість своєї професійної діяльності. Дорогі студенти! Сьогодні ми відчуваємо на собі погляд суспільства, яке потребує правника, наділеного зрілістю розу-

му, відповідального перед громадою і власним сумлінням», – звернувся до присутніх професор Андрій Бойко.

Андрій Михайлович побажав колегам добра й усіляких гараздів та успіхів на благо України й альма-матер і звернувся до присутніх із проханням: «Святкуючи, сьогодні маємо пам'ятати, що цієї миті хтось зі зброєю в руках захищає нас із вами, щоби ми могли в українському університеті студіювати право». На знак глибокої шани та пам'яті про всіх, хто загинув під час протистоянь у Києві, хто тримає оборону на сході України, учасники урочистостей вшанували загиблих хвилиною мовчання.

«Людьми Закону» назвав Ректор Університету, професор Володимир Мельник усіх, хто обрав фах юриста й правника, зазначивши, що «сьогодні ми говоримо про відповідальність і обов'язок, які є нормами демократичного суспільства. І це не лише внутрішній імператив, а й зовнішній закон. Норма життя передбачає внутрішній вимір і вибір людини та дотримання нормативної законодавчої бази». «Справжня боротьба за демократизацію є там, де утверджується закон як норма поведінки вільного громадянина», – переконаний професор Володимир Мельник. Роль правників у цьому процесі, на думку Ректора, є провідною. «Приємно, що колектив правничої школи Львівського університету внутрішньо готовий до викликів сучасності, адже лінія боротьби за незалежність України буде там, де є Закон», – підсумував Володимир Петрович і побажав студентському та професорсько-викладацькому колективам юридичного факультету міцного здоров'я, творчого багатоліття, впевненості та віри в себе, Університет і Україну.

З вітальним словом до правників Львівського університету звернувся заступник Міністра закордонних справ України Данило Лубківський: «У суспільстві часто фах юриста сприймається з практичною розсудливістю. Сьогодні чимало правників зі зброєю в руках і на дипломатичному рівні захищають український світ». «Служителі справедливості», на глибоке переконання заступника Міністра, передусім мають бути

людьми принципу і знання. Відтак, особи, які обрали цей професійний шлях, повинні дотримуватися цих двох компонент, які базуються на таких складових: відповідальність за своє життя, моральність і глибокі знання.

За рішенням вченої ради юридичного факультету золоті відзнаки вручили завідувачу кафедри конституційного права, професорові Павлу Гуралю за вагомий внесок у розвиток правничої науки й освіти, заступникові Керуючого справами Німецького Фонду МПС, деканові юридичного факультету, професорові кафедри цивільного права, медичного права, міжнародного приватного права та порівняльного правознавства Університету ім. Георга-Августа (Гьоттінген), докторові Андреасу Шпікгоффу за вагомий внесок у розвиток українсько-німецької співпраці й популяризацію юридичного факультету ЛНУ ім. Івана Франка.

Срібні відзнаки правничої школи Львівського університету вручили студенткам Ірині Угриновській і Христині Пахольчук за відмінне навчання й активну участь у житті факультету та високі досягнення в науковій роботі.

Юридичний факультет Університету уже понад два століття виховує когорту правників-інтелектуалів – фахівців, які відповідають запитам сьогодення й приносять славу Львівському національному університету імені Івана Франка.

Тетяна Шемберко
Фото Олега Вівчарика

IV Школа німецького права

На початку цього місяця в Університеті стартувала IV Школа німецького права. У церемонії урочистого відкриття взяли участь керівник консульсько-правового відділу Посольства Федеративної Республіки Німеччина в Україні Мартін Граф; професор із цивільного права, доктор Андреас Шпікгофф; представник Німецького фонду міжнародної правової співпраці Геннадій Рижков; проректор з науково-педагогічної роботи та соціальних питань і розвитку Мар'ян Лозинський; декан юридичного факультету, професор Андрій Бойко; викладачі та студенти – учасники Школи німецького права, яких цього року є близько тридцяти.

«Юридичний факультет за сприяння адміністрації Університету вже кілька років поспіль активно співпрацює з німецькими колегами. Прикладом цієї співпраці є Школа німецького права, яка вже вчетверте «відчиняє двері» перед студентською молоддю. Студенти, які навчатимуться в цій школі, отримають належний фаховий рівень, удосконалять знання німецької мови, матимуть змогу глибше зрозуміти природу німецько-правових інститутів», – розповів декан юридичного факультету Андрій Бойко. Він висловив сподівання, що «випускники Школи поповнять когорту потужних правників України. Я вірю, що кожен із Вас отримає можливість навчатись у провідних університетах Німеччини».

«Попри складну ситуацію в країні, освітньо-науковий процес триває і підтвердженням цьому є відкриття Школи. Сподіваюся, що після завершення курсу Ви збагатите свої знання, щоб захищати нашу державу на фронті юриспруденції. Цінуйте те, що маєте, бережіть набуте та щоденно прагніть до освоєння нового», – звернувся до учасників Школи німецького права проректор Мар'ян Лозинський.

«Сьогодні функціонування Школи німецького права у Львівському національному університеті імені Івана Франка є звичайною справою. Це заслуга адміністрації Університету та Німецького

фонду міжнародної правової співпраці. А отже, цей рівень міжнародної співпраці стає нормою життя, – сказав Мартін Граф. – Мені приємно спостерігати розвиток такого співробітництва. І мені дуже б хотілося, щоби це продовжувалося й надалі». Керівник консульсько-правового відділу Посольства Федеративної Республіки Німеччина побажав студентам «приємних відкриттів, незмінного зацікавлення своєю справою та готовності пізнавати нове».

Професор цивільного права Андреас Шпікгофф, який уже четвертий рік поспіль є одним із лекторів Школи німецького права, зауважив, що «Львівський університет є одним із найдавніших університетів України та Європи. У Вас хороше міжнародне і національне реноме, а найголовніше – тут приємні та високоінтелектуальні студенти, з якими хочеться працювати». Професор Шпікгофф розповів, що найкращий студент Школи після закінчення курсу отримає місячну стипендію від Німецького фонду міжнародної правової співпраці, що дасть йому можливість поїхати на навчання в один із університетів Німеччини.

Детальніше про роль Німецького фонду міжнародної правової співпраці йшлося у виступі його офіційного представника Геннадія Рижкова. Доповідач, зокрема, звернув увагу студентів на деякі організаційні питання: «У рамках курсу Ви прослухаєте 8 лекцій із восьми найважливіших галузей німецького права. Усі лекції читатимуть німецькою мовою, адже більшість лекторів придуть до Університету з Німеччини. За курс Ви двічі писатимете тест, що є контролем засвоєних знань. Після завершення навчання в Школі всі учасники, які наберуть відповідну кількість балів за результатами тестування отримають сертифікат, що підтверджує участь у Школі. Найкращий студент курсу отримає дослідницьку стипендію і можливість навчання в одному з німецьких університетів».

Уляна Барановська
Фото Олега Вівчарика

Кафедри польської філології – 10 років

Цього року виповнюється 10 років від часу створення у Львівському національному університеті імені Івана Франка кафедри польської філології. Доти полоністика в Університеті розвивалася в межах діяльності кафедри слов'янської філології. Загалом же полоністичні традиції у Львівському університеті мають давню історію – ще від 4 листопада 1817 року, коли імператор Австрії Франц I підписав указ про створення кафедри історії польської мови й літератури, та від 9 січня 1826 року, коли, після призначення

професором кафедри Миколи Михалевича, перша у Львівському університеті полоністична кафедра розпочала своє реальне функціонування. Згодом в Університеті були створені інші полоністичні кафедри – історії польської літератури (1903 рік), польської порівняльної літератури (1926 рік). Після структурної реорганізації Університету 1939 року єдиною полоністичною кафедрою залишилася кафедра історії польської літератури, яка функціонувала до 1941 року, а потім від осені 1944 року до червня 1946. Після Другої світо-

вої війни полоністика у Львівському університеті функціонувала в рамках кафедри слов'янської філології доти, допоки 1 квітня 2004 року шляхом поділу кафедри слов'янської філології було утворено окрему кафедру польської філології.

За десятилітній час свого існування кафедра польської філології стала важливим в Україні та світі полоністичним осередком із науковим потенціалом і високою якістю викладання польської мови як іноземної, польської літератури й культури.

Зі створенням окремої кафедри польської філології в Університеті значно зріс набір на полоністичну спеціальність. Якщо в повоєнний час група студентів-полоністів складалася від 5 до (пізніше) 12 осіб, а набір, як правило, оголошений в основному раз на два роки (від 1992 року – щорічно), то на сьогодні на першому курсі щороку навчається близько 40 полоністів. Студенти, окрім полоністичної, отримують ще й українстичну спеціальність, а також здобувають фах перекладача. Кафедра готує бакалаврів, спеціалістів, магістрів денної і (від 2010 р.) заочної форми навчання. У 2006–2007 навчальному році на кафедрі польської філології започатковано лекторат, який проводять фахівці з Польщі.

Кафедра польської філології не обмежує свою навчально-педагогічну діяльність лише польським відділенням філологічного факультету. У різні періоди працівники кафедри викладали польську мову на інших відділеннях філологічного факультету (українська філологія, російська філологія, фольклористика) та на інших факультетах (історичному, географічному, журналістичному, міжнародних відносин, культури та мистецтв) Львівського універ-

ситету. У середньому щороку кількість студентів, які вивчають польську мову налічує понад півтисячі осіб.

Від 2012 р. викладачі кафедри забезпечують викладання польської мови на університетських курсах польської мови, що користуються великою популярністю не лише серед студентів.

Кафедра польської філології ЛНУ імені Івана Франка стала на сьогодні важливим світовим осередком науково-практичних студій у галузі полоністичної лінгводидактики. Тут, зокрема, плідно розвивається напрям дослідження особливостей навчання польської мови як іноземної осіб із рідною східнослов'янською (головно українською) мовою. Праці на цю тему львівські полоністи активно публікують в авторитетних фахових виданнях не лише в Україні, а й у Польщі й інших країнах. На сьогодні, коли вивчення польської мови в Україні набуло величезної популярності і багато громадян України виїжджає здобувати освіту в Польщі, лінгводидактичні дослідження львівських полоністів затребувані і в нашій країні, й Польщі – доприкладу, в академічних осередках, де навчаються студенти з України, Білорусії, Росії. Користуються популярністю в Україні і за кордоном підручники з польської

Декан юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка, доктор юридичних наук, професор Андрій Бойко увійшов до складу Ради з питань судової реформи. За інформацією Прес-служби Глави держави, 27 жовтня 2014 року Президент України Петро Порошенко підписав Указ, яким затвердив Положення про Раду з питань судової реформи та її персональний склад.

Проведення судової реформи Президент визначив одним із першочергових завдань. Він наголошує на важливості створення судової системи, яка відповідатиме європейським стандартам і користуватиметься беззаперечною довірою громадян. Проведення цієї реформи також є одним із зобов'язань України в рамках Угоди про асоціацію з Євросоюзом.

Згідно з документом Рада є консультативно-дорадчим органом при Президентові України.

Серед її основних завдань – підготовка та подання Главі держави пропозицій щодо стратегії реформування судустрою та судочинства, інших суміжних правових інститутів, розроблення планів дій щодо впровадження цієї стратегії, а також сприяння налагодженню ефективного механізму взаємодії державних органів, інститутів громадянського суспільства та міжнародних організацій з питань підготовки і реалізації стратегії реформування цієї сфери.

За інформацією прес-служби Президента України
(<http://www.president.gov.ua/news/31502.html>)

Міжнародна німецько-польсько-українська осіння школа

з Німеччини та Польщі, мають унікальну нагоду придивитись і зрозуміти суть усього спектру міжнародних відносин на прикладі Львова. Також Віталій Горбатенко відзначив, що представники інших національностей не лише люблять нашу країну, а й брали активну участь у її становленні та розвитку.

Доктор Пьотр Коциба (Німеччина) висловив упевненість, що для студентів з України, Польщі

та Німеччини – це чудовий досвід співпраці й обміну думками.

Кшиштоф Залускі (Польща) зауважив, що йому, як юристу, буде цікаво дискутувати щодо того, чому міжнародне право не діє настільки добре, наскільки воно прописане. Окрім побажань студентам, він поділився особистими враження від першого візиту до нашого міста. «Це для мене чудова нагода довідатись більше про Україну, нашого найближчого сусіда», – наголосив Кшиштоф Залускі.

На завершення урочистого відкриття школи завідувач кафедри країнознавства і міжнародного туризму, професор Наталія Антонюк виголосила доповідь на тему: «Національні меншини як чинник мультикультуралізму в сучасній Європі».

Упродовж триденної роботи Міжнародної німецько-польсько-української осінньої школи «Національні меншини на сході і заході: історичні детермінанти, загальноєвропейський контекст і візії майбутнього» проходили численні лекції, зустрічі із представниками національних меншин, презентації і практичні заняття. Особливу увагу учасники зацентрували на питаннях історичного розвитку, сучасного життя німецької та української національної меншини в Польщі, а також польської меншини в Україні в широкому контексті європейських інтеграційних процесів. Студенти розмірковували й активно обговорювали такі проблеми: колективна історична пам'ять і її вплив на сучасні процеси національного примирення або ж загострення міжетнічних конфліктів, правове забезпечення і застосування європейських стандартів захисту національних меншин, підходи державної політики у цій сфері в Україні, Німеччині та Польщі. Це дозволило студентам за результатами розробити власне бачення майбутніх сценаріїв розвитку для української, польської та німецької меншин.

Анастасія Коник. Фото Олега Вівчарика

Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка є одним із учасників Щорічної Віденської конференції юридичних факультетів країн Центральної і Східної Європи, яка об'єднує Віденський, Варшавський, Празький, Будапештський, Бухарестський і Люблінський університети. Метою цієї конференції є відновлення зв'язків між правничими школами цих університетів і продовження традицій університетського міжнародного співробітництва. І однією з важливих складових такої співпраці є спільні школи, зокрема Школа австрійського права, яка почала функціонувати на юридичному факультеті Франкового університету з 2009 року.

Такий проект дозволяє студентам пізнати не тільки австрійську правову систему, але й проїнятися європейською освітньою атмосферою і залишити в своєму серці часточку Віденського університету.

За час існування в Університеті Школи австрійського права 35 студентів здобули знання австрій-

ського та європейського права, що допомогло їм у подальшому професійному становленні.

21 жовтня 2014 року на юридичному факультеті відбулося урочисте вручення дипломів щорічним випускникам Школи австрійського права. Дев'ятьом студентам – Назарові Дячкові, Вікторії Герезі, Наталії Гірській, Олені Кавацюк, Галині Ковалик, Софії Левочко, Марії Мацко, Романові Мазняку та Олегові Замогильному – вдалося успішно освоїти програму й продемонструвати ґрунтовні знання в галузі австрійського права.

Керівник Австрійського центру Андреас Веннігер, виголосивши вітальне слово, закликав студентів не зупинятися на досягнутих успіхах і брати участь в інших міжнародних програмах і стипендіях, які пропонує Австрійський центр, а також, крім дипломів, вручив випускникам книги відомого австрійського правника українця за походженням Ганса Кельзена.

Тетяна Шемберко
Фото Олега Вівчарика

мови для українських учнів і студентів, які підготували на кафедрі.

Мовознавчі інтереси науковців кафедри розвиваються зосереджені переважно навколо проблем фразеології та функціонування польської мови в Україні. Праці львівських фразеологів присвячені переважно семантичним аспектам інноваційних процесів у польській фразеології. Останніми роками суттєво актуалізовано методологію наукових досліджень польської фразеології: праці опираються на величезні за обсягом бази електронних корпусів польської мови і мають неабияку практичну цінність – не лише для подальшого вивчення польської ідіоматики, а й для виявлення тенденцій розвитку польської мови, для вдосконалення полоністичної лінгводидактики й практичної лексикографії. Методологію та результати корпусних фразеологічних досліджень, що їх проводять молоді фразеологи кафедри польської філології Львівського національного університету імені Івана Франка, схвалено й високо оцінено в авторитетних мовознавчих середовищах України та Польщі. Дослідження особливостей польської мови, що функціонує в сучасній Україні, присвячені диференційним ознакам мовлення

молодих носіїв польської мови, які мешкають в Україні, декларують польське походження й навчаються у різних типах шкільних закладів, де навчання ведеться польською мовою; дескриптивним і прескриптивним аспектам мовлення осіб польського походження в Україні; специфіці текстів сучасної польськомовної преси, що виходить в Україні в часи її незалежності (наприклад, особливостей синтаксису та прагматичним проблемам, пов'язаним із мовленнєвим етикетом).

Літературознавчі дослідження фахівців кафедри польської філології стосуються передусім проблем польської міжвоєнної та повоєнної поезії в загальнослов'янському і європейському контекстах, антропології літератури, комунікативних аспектів літературного тексту, неоміфологізму в літературі ХХ ст., польсько-українського діалогу в літературі раннього модернізму та міжвоєнного двадцятиліття, гендерних аспектів у літературі й культурі, компаративних досліджень процесів в українській і польській літературах початку ХХ ст., рецепції польської літератури в сучасній Україні та міжкультурного польсько-українського діалогу. Важливим аспектом діяльності львівських полоністів є

транслатологічна теорія і практика, а також практична лексикографія (видання словників).

Кафедра польської філології активно розвиває міжнародну співпрацю, співпрацюючи з полоністичними осередками польських та інших європейських університетів – Силезького, Варшавського, Вроцлавського, Ягеллонського, Познанського, Лодзького, Опольського, Зеленогурського, Жешівського, Білостоцького, Люблінського університету ім. Марі Кюрі-Склодовської, Люблінського католицького університету, Педагогічного університету у Вільносі (Литва), Мінського університету (Білорусь) та ін. Налагоджено обмін науковою літературою, організацію спільних семінарів, практикуються наукові стажування у партнерських університетах тощо. Викладачі кафедри – активні учасники конференцій у зарубіжних полоністичних осередках. Зокрема, взяла участь у трьох світових полоністичних конгресах (Познань 2006, Краків 2008, Опольє 2012), циклічних міжнародних конференціях Товариства викладачів польської мови як іноземної «Брістоль», інших наукових форумах – у Польщі, Литві, Білорусі, Словаччині, Німеччині й інших країнах.

У Львівському університеті кафедра організувала кілька великих міжнародних наукових конференцій. У жовтні 2014 року в Університеті відбулася ювілейна міжнародна конференція «Польська мова й полоністика у Східній Європі: минуле й сучасність».

У співпраці зі Школою польської мови та культури Силезького університету протягом 2008–2009 рр. на кафедрі польської філології Львівського університету реалізовано триместровий цикл післядипломного навчання зі спеціальності «Польська мова як іноземна і польська культура» для слухачів з України. Полоністів Львівського університету запрошують викладати у вищих навчальних закладах Польщі (гостьові лекції або короткі лекційні курси).

У міжнародній співпраці беруть участь львівські студенти-полоністи. Уже 20 років (від 1994) відбувається включене двотижнєве навчання студентів зі Львова у Вроцлавському університеті. Від 2008–2009 навчального року кращі студенти львівської полоністики протягом семестру навчаються у Варшавському університеті. Від 2013 року започатковано щорічне тижнєве навчання студентів-полоністів у Зеленогурському університеті.

Щорічно, за час існування кафедри, по кілька львівських студентів полоністики навчаються у літніх школах польської мови й культури університетів Польщі. Львівські полоністи часто стають переможцями чи лауреатами всепольського конкурсу з польської мови для іноземців, що циклічно відбувається в серпні у м. Цешин (Польща).

У перспективі діяльності кафедри польської філології Львівського національного університету імені Івана Франка – збільшення наукового потенціалу, поглиблення розпочатих напрямів мовознавчих і літературознавчих досліджень і вибір нових, підготовка наступних підручників і посібників для україномовного адресата – учнівського й студентського, укладання словників і довідників тощо; розширення співпраці з українськими, польськими й світовими полоністичними осередками, обмін науковим і навчально-методичним досвідом, публікаціями, лекторами, організація спільних конференцій і семінарів, подальше проведення заходів, що інтегрують наукову, методичну й освітню полоністичну діяльність в Україні.

Алла Кравчук,
завідувач кафедри
польської філології

Переможці півфіналу олімпіади з програмування Південно-Східного регіону Європи

Команда студентів факультету прикладної математики та інформатики нашого Університету виборола перше місце на Міжнародній студентській АСМ олімпіаді з програмування Південно-Східного регіону Європи. Здобувши перемогу, наша команда у складі студента ІІІ курсу Віталія Герасимів, четвертокурсника Романа Білого і магістра Богдана Прищенка отримала перепустку до фіналу студентської першості світу з програмування, що відбудеться у травні наступного року в Марокко.

Загалом у півфіналі брали участь команди з десяти країн Європи. За умовами конкурсу для трьох учасників команд організатори змагання надавали один комп'ютер. Упродовж п'яти годин молоді програмісти демонстрували свої знання, навик та командний дух.

«Основна ідея змагання полягала в тому, щоб студенти працювали єдиною командою, спільно розв'язуючи всі по-

ставлені перед ними завдання», – поділився враженнями тренер нашої команди Василь Білецький. За його словами, студенти ЛНУ ім. Івана Франка добре навчилися розуміти одне-одного й інтенсивно готувалися до олімпіади. «Це й дозволило нам вибороти перемогу в такому важливому турнірі», – переконаний тренер.

У травні в Марокко перед нашою командою буде непросте завдання – боротьба у фіналі проти ста найсильніших студентських команд світу.

Вітаємо переможців і бажаємо їм бути наполегливими, не втрачати командного духу й надалі опановувати найскладніші аспекти обраного фаху!

Олег Вівчарик
Фото автора

Редакційна довідка:

9 квітня 2008 р. в місті Банф (Альберта, Канада) пройшов 32-й фінал світових змагань зі спортивного програмування. Команда нашого Університету у складі Василя Білецького, Остапа Коркуни та Руслана Бабілі завоювала вперше в історії України одну з 4-х золотих медалей студентського командного Чемпіонату Світу з програмування. У відбіркових турах чемпіонату 2008 року стартували 6 700 команд з 1821 університету 83 країн, до фіналу відібрано 100 команд. Хлопці переконливо випередили університетські команди Принстона, Гарварду й інших провідних університетів світу.

16 жовтня 2010 року в Бухаресті відбувся півфінал світу зі спортивного програмування. Команда Львівського національного університету імені Івана Франка посіла 6 місце, поступившись тільки двом університетам. Склад команди: Ігор Євчинець, Павло Кушнір, Олександр Воеца, тренери – Василь Білецький та Руслан Бабіля.

Богдан Прищенко, магістр факультету прикладної математики та інформатики: «Вражень багато, складно словами передати. Одразу після змагань – перша реакція – радість від перемоги. А вже наступного дня починаєш обдумувати й аналізувати помилки, яких припустився під час змагань. Так, ми виграли, бо в нас помилок було менше, ніж в інших. І ми свідомі того, що попереду – багато роботи. Це чудово, що ми вибороли регіональну першість, але тепер і відповідальності більше – слід інтенсивно готуватися до фіналу».

Роман Білий студент 4 курсу факультету прикладної математики та інформатики: «Команди-суперників були сильними. Вони, як і ми, готувалися до цих змагань. Я особисто дуже радий перемозі. Я націлювався на фінал і хотів, щоб ми туди потрапили, а вже яке місце посідемо... це для мене не було дуже важливим. Звісно, ми розраховували, що займемо високу позицію в рейтингу, але перемога певною мірою стала несподіванкою».

Віталій Герасимів, студент 3 курсу факультету прикладної математики та інформатики: «Для мене шлях до перемоги був довгим, оскільки я починав займатися програмуванням ще з 8 класу. Цього року ми – у фіналі! І я сподіваюся, що виступимо на змаганнях якнайкраще. Зазначу, що рівень перших трьох українських команд був приблизно однаковий. Та завдяки наполегливій роботі нам вдалося перемогти. Останніми місяцями ми проводили по 4 тренування на тиждень і це дало результат».

Василь Білецький, тренер команди: «Згадую нашу перемогу семирічної давнини. Тоді ми стали чемпіонами Південно-Східної Європи. І цього року наступна команда Львівського національного університету імені Івана Франка перемогла. Я пригадую свої емоції – радість і задоволення! Тоді я гадав, що більше такого ніколи не переживатиму, але тепер, коли мої вихованці повторили наш результат, я переживаю знову теж саме, що й 7 років тому. Будемо наполегливо працювати, щоб на фіналі повторити й покращити наш результат. Щодо конкурентів, то хочу підкреслити, що вони дуже сильні, особливо серед українських команд. Це Київський університет імені Т. Шевченка, який традиційно має дуже сильні команди, що дуже добре для нас. Маємо на кого орієнтуватися, з ким змагатися і вони теж зробили свій внесок для того, щоб ми перемогли. Якби у нас не було таких сильних конкурентів, то перемога далася б нам легше, а відтак, і не було б такої мотивації готуватися на фіналу. А у фіналі – китайські, японські, російські команди і нам доведеться з ними змагатися. Я оцінюю наші перспективи так: за інтенсивних тренувань й активної роботи команда може вибороти медаль на фіналі. Яку саме, якого ґатунку не будемо загадувати, але це наша програма і завдання на фінал кубку».

Кубок Ректора-2014

У рамках заходів з нагоди Дня Університету вже традиційним стало проведення футбольних змагань і нагородження найкращих гравців. Так, 11-12 жовтня 2014 року у приміщенні Спроткомплексу відбувся турнір з міні-футболу «Кубок Ректора» серед викладачів і студентів Львівського національного університету імені Івана Франка, у якому взяли участь 13 команд.

Турнір урочисто відкрив Ректор Університету, професор Володимир Мельник, побажавши учасникам змагань вдалої гри й успіху у фут-

больних протистояннях. Після феєрично забитого голу у ворота доцента кафедри історичного краєзнавства Лева Калиняка, який представляв команду історичного факультету «Легіон», Ректор зізнався, що 40 років свого життя присвятив професійному футболу.

«Метою проведення Кубка Ректора було об'єднання студентів, викладачів, а також громадських і студентських організацій на футзальному майданчику. Таким чином, ми відсвяткували 15-річчя присвоєння Університету статусу «національного», – зазначили організатори.

У результаті дводенного турніру «Кубка Ректора-2014» до півфіналу потрапили команди «Градiєнт», «Юрфак», «The Rock», «ФПМ», які розіграли між собою путівки до фіналу.

У підсумку третє місце в турнірі зайняла команда «ФПМ», яка змагалася із командою «Юрфаку». У фінальному матчі зіткнулися команди геологічного факультету «The Rock» та механіко-математичного факультету – команда «Градiєнт». На футбольному майданчику розгорнулася запекла гра, адже жоден із гравців не хотів поступатися перемогою. Пристрасті на ігровому майданчику вирували до останньої секунди. Викладачі, які виступали за команди, виявили неабияку фізичну підготовку й були лідерами на полі.

З рахунком 0:1 перемогу здобула команда механіко-математичного факультету «Градiєнт». Переможців турніру нагородили кубком і медалями. Футбольний клуб «Шахтар», який став меценатом спортивного свята, відзначив призерів пам'ятними призами та квитками на матчі ФК «Шахтар» у рамках Чемпіонату України.

Організатори турніру також нагородили найкращих гравців, серед яких був професор кафедри кримінального процесу та криміналістики юридичного факультету Володимир Бойко. Олександр Горбей, студент геологічного факультету виборов титул «Найкращого нападника», а аспірант механіко-математичного факультету Юрій Музика став найкращим воротарем турніру.

За інформацією Студентського уряду